

časopis gréckokatolíckej cirkvi • 46. ročník • číslo 22 • 26.10.2014

slovo

***Rok od Národného pochodu
za život v Košiciach***

Gréckokatolícky arcibiskupský úrad v Prešove
a Gréckokatolícka teologická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove

organizujú

11. – 13. novembra v Prešove

KONGRES RODINY

v rámci Roka rodiny v Prešovskej archieparchii

Program

11. november (utorok)

08.30 Archijerejská svätá liturgia v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove

Hlavný celebrant: prešovský arcibiskup metropolita Mons. Ján Babjak SJ

Súčasťou kongresu budú počas prvého dňa v Aule Gréckokatolíckej teologickej fakulty prednášky na rôzne témy súvisiace s rodinou.

12. november (streda)

Dopoludnia udelí Prešovská univerzita v Prešove kardinálovi Stanislavovi Dziwiszovi, krakovskému arcibiskupovi metropolitovi, čestný titul *doctor honoris causa*.

15.50 Akatist požehnania rodín v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove

16.30 **ARCHIJEREJSKÁ SVÄTÁ LITURGIA**

v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove

Hlavný celebrant: prešovský arcibiskup metropolita Mons. Ján Babjak SJ

19.00 Večerný gospelový koncert v kine Scala v Prešove

20 ROKOV SKUPINY ANASTASIS

Na koncerte v rámci *Projektu Viera* na tému *Rodina* sa predstavia a vystúpia členovia štyroch formácií skupiny Anastasis, ktorí v nej pôsobili od jej vzniku v roku 1994.

Hudobný hosť: kapela Peter Milenky Band

Súčasťou koncertu bude katechéza o rodine.

13. november (štvrtok)

08.30 Workshopy a svedectvá, ktoré súvisia s rodinným spoločenstvom (Aula Gréckokatolíckej teologickej fakulty)

13.30 Nový dokumentárny film *Ostrov nádeje* – o záchrane Židov gréckokatolíckym kňazom a veriacimi v Oľšavici

Rodina kolíska povolaní

V týchto dňoch sa skončila v Ríme biskupská synoda o rodine a čoskoro začneme v Cirkvi sláviť Rok zasväteného života. Uprostred týchto dvoch veľkých udalostí môžeme uvažovať o vzťahu rodiny k zasvätenému životu. Aj jedno, aj druhé je povolanie. A v oboch týchto povolaniach je zjavné, že Boh nepovoláva schopných, ale uschopňuje povolaných.

Byť rodičom je povolanie, ktoré má svoje poslanie v darovaní života, výchove a odovzdávaní viery. Je to výsada a povinnosť rodičov. Na druhej strane, manželia, ktorí prežívajú svoje manželstvo ako povolanie, budujú rodinu tým, že žijú úprimne svoju vieru v každodennom živote. Taká rodina, ako to odznelo z úst jedného synodálneho otca, sa môže potom stať „kolískou povolaní“.

Možno neušlo našej pozornosti, že deň pred začiatkom synody o rodine, v sobotu 4. októbra 2014, bola v americkom Newarku blahorečená rehoľná sestra slovenského pôvodu Miriam Terézia Demjanovičová. Narodila sa 26. marca 1901 v Bayonne v USA ako siedme dieťa v rodine slovenských gréckokatolíkov – emigrantov, pôvodom z Bardejova. Môžeme byť hrdí, že je z našich koreňov, no viac nám osoží spoznávanie jej života, spirituality a poslania.

Jej povolanie k zasvätenému životu dozrievalo v rodine. Otec Alexander, obyčajný obuvník, a mama Joanna jej odovzdávali svoju skúsenosť viery podľa stupňa poznania, ktorú sami mali. Nezanedbali svoju povinnosť rodičov zvestovať evanjelium svojim deťom. Z jej životopisu vieme, že deti svoju prvú náboženskú výchovu dostali v rodine. Neprejavovala sa v slovách, ale skôr v dobrom príklade. Bežnými prostriedkami živená a posilňovaná viera v Boha urobila z rodičov skutočných evanjelizátorov. Najstaršia sestra Miriam Terézie Mária vo svojom svedectve píše: „Obidvaja rodičia boli vzorní. Milovali Boha a žili životom modlitby. Otec, hoci býval unavený z práce, každý večer sa verne modlieval pri posteli. Predtým, než sme si na obed sadli za stôl, modlievali sme sa Anjel Pána. Keď nás matka ukladala do postele,

vždy nám urobila na čelo krížik. Rodičia chodievali na nedeľnú bohoslužbu. Preukazovali veľkú úctu Najsvätejšiemu menu Ježiš a vždy ho vyslovovali úctivo. Nikdy sme ich nepočuli kliať alebo hrešiť. Svetákosť nemala u nás miesto a dvojzmyselné žarty sa nikomu nedovoľovali v prítomnosti Božích detí. V našom dome sa praktizovalo sebazapieranie a obeta, ako aj starostlivá láska o všetkých... Otec každý mesiac čosi obetoval na misie. Vyučoval nás katechizmus. Po večeroch sme niekedy čítali Bibliu a životopisy svätých...“

Z dejín vieme, že život našich emigrantov mal veľa ťažkostí – jazykových, finančných, sociálnych i náboženských. Podmienky v žiadnom prípade neboli ideálne. No život viery, jej prehlbovanie i odovzdávanie sa v tejto konkrétnej rodine uskutočňoval s vážnosťou. Situácia je veľmi podobná dnešnej bežnej slovenskej rodine. Finančné problémy, odlúčenosť manželov kvôli cestovaniu za prácou, sekularizácia, nedostatok času, rýchle tempo života, únava atď. Všetkými prostriedkami však napomáhame to, aby sa v našich rodinách prehlboval život z viery. Čerpajme z tradičných i nových prostriedkov, aby sa uprostred rodiny žilo evanjelium. Vtedy sa môžu aj naše rodiny stať kolískou nových povolaní tak ako rodina Demjanovičovcov, ktorá dala Cirkvi kňaza a rehoľnú sestru. Nenarúšajúc zvrchovanosť Božej milosti a Pánovho povolania táto rodina poskytla prirodzené prostredie nábožnosti, ktorá vyrástla do Cirkvou potvrdenej svätosti života – v osobe dnes už blahoslavenej sr. Miriam Terézie. „Každý je povolaný ku svätosti“ – je odkaz našej novej blahoslavenej, ktorú môžeme prosieť o dar živej viery v našich rodinách, z ktorých budú vychádzať nové povolania do manželstva i zasväteného života.

Mgr. Igor Cingel
nitriansko-trenčiansky protopresbyter

z obsahu

8 Čo sme dosiahli a čo nás čaká rok od Národného pochodu za život v Košiciach

10 Božie volanie k svätosti ako mať svätú rodinu

12 *Mense Maio* 50 rokov od Druhého vatikánskeho koncilu

14 Také malé bláznovstvo rozhovor so sochárom Martinom Hudáčkom

16 Práca Biblia a peniaze (4)

18 Autorita učiteľa katechéza mladým

19 Úžasné a vzácne o jednej soche

20 Jesenné vzkriesenie príbeh jednej rodiny (2)

21 Utierenie liturgická katechéza (2)

21 Modlitba za víťazstvo kráľa biblická katechéza

24 Mariánska ikonografia zamyslenie nad ikonou (2)

■ Rezidencia Mukačevskej eparchie otvorila dvere návštevníkom.

Vladyka Milan Šášik CM 14. septembra osobne sprevádzal návštevníkov rezidencie v Užhorode. Ukázal im biskupskú kaplnku, konzistoriálnu sálu, historickú fotogalériu, ako aj nové miestnosti, kde prebiehajú rôzne podujatia. (Stanislav Gábor)

■ **Pri príležitosti 200. výročia obnovenia Spoločnosti Ježišovej** pápežom Piom VII. slávil Svätý Otec František spolu s jezuitmi 27. septembra svätú omšu v Kostole Najsvätejšieho mena Ježiš v Ríme.

■ **Vyvrcholením Národnej svätováclavskej púte** 28. septembra bola svätá omša, ktorej predsedal na staroboleslavskom námestí olomoucký arcibiskup Ján Graubner. Zúčastnili sa na nej českí a moravskí biskupi, predstavitelia politického života a tisíce veriacich. Počas bohoslužby korunoval apoštolský nuncius v ČR Giuseppe Leanza *Palladium zeme českej*. (TS ČBK)

■ **Každý je povolaný k svätosti je odkaz americkej rehoľnej sestry slovenského pôvodu Miriam Terézie Demjanovičovej**, ktorá bola 4. októbra v Katedrále Najsvätejšieho Srdca Ježišovho v americkom Newarke pri New Jersey blahorečená. Ide o historicky prvé blahorečenie odohrávajúce sa na pôde USA. Formulu blahorečenia predniesol ako delegát Svätého Otca prefekt Kongregácie pre kauzy svätých kardinál Angelo Amato.

■ **Posvätenie gréckokatolíckeho Chrámu sv. Jozefa v Brne** sa 5. októbra konalo za hojnej účasti veriacich a hostí. Slávnostnej bohoslužbe predsedal pražský apoštolský exarcha Mons. Ladislav Hučko. Prítomný bol aj brniansky biskup Mons. Vojtech Cikrle, kňazi a veriaci oboch obradov. Je to jediný kostol na Morave, ktorý je vo vlastníctve Gréckokatolíckej cirkvi. (www.exarchat.cz)

■ **Pol milióna ľudí demonštrovalo 5. októbra v Paríži a najmenej 300-tisíc v Bordeaux proti náhradnému materstvu**, umelému oplodneniu bez otca a šíreniu *genderovej* ideológie v školách. Sprievod organizovala asociácia *La Manif pour tous* (MPT/ *Demonštrácia pre všetkých*), ktorá vyčíta vláde „fóbiu voči rodine“. (RV, TK KBS)

Študenti spojili stužkovú s duchovnou púťou

Netradičný spôsob stužkovej slávnosti si zvolilo 24 študentov Strednej zdravotníckej školy sv. Bazila Veľkého v Prešove. Pod vedením otca Antona Uhrina, sr. Márie Lopatovej OSBM a triednej učiteľky Adely Ivanovej putovali 5. – 11. septembra do Ríma. Inšpirovali sa príkladom sv. Márie Goretti. Cestou si pozreli film o jej živote a 6. septembra navštívili jej rodné mesto Nettuno.

Na Námestí sv. Petra v Ríme sa 7. septembra zúčastnili na modlitbe *Anjel Pána*, na ktorej ich pozdravil aj samotný Svätý Otec. Svätú liturgiu pre nich slúžil vladyka Cyril Vasiľ SJ v kaplnke Kongregácie pre vý-

chodné Cirkvi v Ríme. Študenti si prezreli aj pamätihodnosti Ríma a Vatikánu.

Budúcim maturantom stužky slávnostne odovzdal otec Uhrin počas svätej liturgie 8. septem-

bra v Kostole sv. Anny. Po nej sa konal tradičný galavečer v hoteli. Posledný deň bol zameraný na oddych a prípravu na návrat domov. (Peter Kilian)

Vladyka Milan Lach navštívil Krakov

Ukrajinskú gréckokatolícku farnosť v Krakove navštívil 27. septembra vladyka Milan Lach SJ, prešovský pomocný biskup. V prítomnosti asi stovky veriacich slávil pri príležitosti chrámového sviatku Povýšenia

sv. Kríža archijerejskú božskú liturgiu, na ktorej koncebrovali dekan Krakovsko-krynického dekanátu otec Petro Pawliszcze, otec Pavel Siwicz a otec Tomasz Fiedler SJ. Pri liturgii mu asistovali aj dvaja bohoslov-

ci gréckokatolíckeho seminára v Prešove. Vladyka Milan v kázni povzbudzoval veriacich, aby sa vo svojom živote nebáli kríža a neutekali pred ním. (Samuel Jackanič SJ)

Zamestnanci prešovského gréckokatolíckeho arcibiskupstva navštívili Máriapócs

Zamestnanci Gréckokatolíckeho arcibiskupského úradu v Prešove putovali 29. septembra spolu s arcibiskupom metropolitom Jánom Babjakom SJ, pomocným biskupom Milanom Lachom SJ a kňazmi do Maďarska. Navštívili tri piliere života gréckokatolíkov v Maďarsku – historické, duchovné a administratívne centrum.

Najprv ich cesta viedla do Hajdúdorogu – historického centra Gréckokatolíckej cirkvi v Maďarsku, kde sa pomodlili v miestnom katedrálnom chráme. Privítal ich hajdúdorožský eparchiálny biskup Filip Kocsis, sídlia v Nyíregyháze, ktorý im spolu s miestnym duchovným otcom predstavil život gréckokatolíkov v eparchii, katedrálu, gréckokatolícku základnú školu a gymnázium.

Ďalšou zastávkou bolo duchovné centrum gréckokato-

líkov v Maďarsku – Máriapócs. V známej bazilike slávili svätú liturgiu, ktorej hlavným slúžiacim bol vladyka Ján. V homílii sa prihovril vladyka Milan. Pútnici si uctili milostivú ikonu Božej Matky.

Po spoločnom obede v pútnickom dome nasledovala zastávka v Nyíregyháze, v administratívnom centre maďarských gréckokatolíkov, kde sa nachádza biskupský úrad, kňazský seminár i gréckokatolícka teologická

fakulta, ktorá patrí pod Pápežský východný inštitút v Ríme. Pútnici z Prešova si prezreli kaplnku na biskupskom úrade, teologickú fakultu a pomodlili sa v miestnej konkatedrále. Cestou domov sa po návšteve chrámu v gréckokatolíckej farnosti Tolcsa v známej tokajskej oblasti zastavili na večeru. V autobuse nechýbala spoločná modlitba, spev a vzájomné rozhovory. (Ľubomír Petrik, snímka: Jozef Petričko)

V košickej katedrále sa veriaci stretli na odpustovej slávnosti

Sviatok Narodenia Presvätej Bohorodičky bol príležitosťou na stretnutie gréckokatolíckych veriacich v Košiciach pri celoeparchiálnej odpustovej slávnosti, ktorá sa v košickej katedrále konala počas prvého septembrového týždňa.

V rámci duchovnej obnovy, ktorá sa niesla v duchu témy *Šťastie kresťanskej rodiny a jej perspektívy*, sa kňazi pri večerných svätých liturgiách zamýš-

ľali nad aktuálnymi otázkami kresťanskej rodiny a modlili sa za vzrast a požehnanie rodín. Sobotnú archijerejskú svätú liturgiu homíliou obohatil otec Juraj Popovič, synkel Prešovskej archieparchie. Celonočné bdenie sa v košickej katedrále nieslo v duchu modlitby, besedy a spoločného agapé. Hostom vladyku Milana Chautura bol Marek Michalčík z *Fóra života*, ktorý informoval o priebehu

príprav petície za referendum o rodine.

Slávnosť vyvrcholila 7. septembra archijerejskou svätou liturgiou, ktorú slávil vladyka Milan Chatur CSsR, košický eparcha. V homílii priblížil katolícke učenie o Bohorodičke, ktorá je sprostredkovateľkou všetkých milostí, prúdiacich od Boha pre tento svet. (Marko Rozkoš)

V Ľutine sa uskutočnila 6. metropolitná púť kňazov Gréckokatolíckej cirkvi

Kňazi Prešovskej archieparchie, Košickej eparchie a Bratislavskej eparchie sa 9. septembra stretli spolu s arcibiskupom metropolitom a biskupmi na 6. metropolitnej púti kňazov Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku v Ľutine.

Hlavným slúžiacim archijerejskej svätej liturgie v bazilike minor bol košický eparcha Milan Chatur CsrR, koncebrovali prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ, bratislavský eparchiálny biskup Peter Rusnák, prešovský pomocný biskup Milan Lach SJ, emeritný pražský pomocný biskup Ján Eugen Kočíš a zidení kňazi.

V homílii vladyka Milan Lach SJ vychádzajúc z Ježišových slov „Akou mierou budete merať

vy, takou sa nameria aj vám, ba ešte sa vám pridá“, ktoré zazneli v evanjeliu, povedal, že tou mierou je láska.

S prednáškou o žalmoch s akcentom na 50. žalm v dvoch blokoch vystúpil kňaz Blažej

Štrba, ktorý prednáša biblikum v Badíne. Záver patril modlitbe Akatistu požehnanie rodín. (Ľubomír Petrik; snímka: Dušan Chapčák)

15. riadne zasadnutie Rady hierarchov Gréckokatolíckej cirkvi

Na 15. riadnom zasadnutí Rady hierarchov Gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi *sui iuris* na Slovensku sa 9. septembra stretli v Ľutine štyria hierarchovia – prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ, ktorý ju zvoláva a predsedá jej, košický eparcha Milan Chatur CSsR, bratislavský eparcha Peter Rusnák a prešovský pomocný biskup Milan Lach SJ.

Navzájom sa informovali o prebiehajúcom archieparchiálnom a eparchiálnych zhromaždeniach, ktoré sú prvou

etapou prvého metropolitného zhromaždenia Gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi *sui iuris* na Slovensku. Vyjadrili poďakovanie gréckokatolíckym veriacim, ktorí sa svojimi podpismi vo veľkom množstve zapojili do petície *Aliancie za rodinu* za vyhlásenie referenda. Percentuálne na počet veriacich sa do petície zapojilo najviac práve veriacich z gréckokatolíckych farností.

Zamýšľali sa aj nad potrebou starostlivosti o gréckokatolíckych veriacich zo Slovenska,

ktorí pracujú alebo študujú v zahraničí.

Vladyka Ján spolubratov informoval o tom, že dal do taliančiny preložiť Akatist požehnanie rodín, ktorý vznikol pri príležitosti Roka rodiny v Prešovskej archieparchii a ktorý na biskupskej synode o rodine v októbri v Ríme odovzdá Svätému Otcovi a synodálnym otcom. Venovali sa aj niektorým ďalším záležitostiam, ktorých prejednávanie bude pokračovať aj na ďalších zasadnutiach Rady hierarchov. (Ľubomír Petrik)

■ **Miestom tvorby pre účastníkov 3. medzinárodného maliarskeho plenéra**, organizovaného Gréckokatolíckym arcibiskupským úradom v Prešove, sa 27. augusta – 4. septembra stala Ľutina. Pozvaní umelci z Ukrajiny Olexandr Malesh, Vasyl Dub, z Poľska Marek Adam Burdzy, z Tadžikistanu Timur Karim a zo Slovenska Ľudmila Lakomá-Krausová a Rastislav Mravec počas plenéra okrem tvorivej práce navštívili drevené chrámy Karpatského oblúka v Bardejovskom a Svidníckom okrese. Motívom obrazov sa stala rodina. Záver patril archijerejskej svätej liturgii v bazilike minor, ktorú slúžil prešovský arcibiskup metropolita Mons. Ján Babjak SJ, a vernisáži výstavy vytvorených diel, ktorá sa konala v Dome Mikuláša Klimčáka. Výstava je sprístupnená celoročne. (Vojtech Lakomý)

■ **Vladyka Peter Rusnák, bratislavský eparcha, navštívil 7. septembra, pri príležitosti sviatku Narodenia Presvätej Bohorodičky, farnosť v Žiline.** V spoločenstve veriacich posvätil ikony biskupov mučeníkov P. P. Goidiča a V. Hopka, sv. pustovníka Charbelu a sv. Mikuláša, v ktorých sú vložené relikvie svätcov. Vladyka Peter slávil archijerejskú svätú liturgiu spolu s dekanom Emilom Turiakom a kňazmi Gabrielom Nagyom a Petrom Ondrejom SDB. Slávnostnú atmosféru umocňoval miešaný spevácky zbor Máj. (Emil Turiak)

■ **Eparchiálna odpustová slávnosť sa v bratislavskej gréckokatolíckej katedrále** uskutočnila na sviatok Povýšenia sv. Kríža 14. septembra. Bola umocnená tým, že v rámci nej udelil vladyka Peter Rusnák nižšie svätenia a subdiakonát Andrejovi Škovierovi. Program slávnosti sa začal utierňou a pokračoval modlitbou Akatistu k Presvätej Bohorodičke. Pred slávením cirkevnoslovanskej archijerejskej svätej liturgie, ktorú spevom sprevádzal katedrálny zbor Chryzostomos, sa konal obrad udelenia svätení. (-sg)

■ **Gréckokatolíci v Malčiciach slávili svoj prvý odpust po 32 rokoch** na sviatok Povýšenia svätého Kríža 14. septembra v miestnom rímskokatolíckom kostole. Slávnosť sa začala privítaním procesií veriacich z neďalekých Petrikoviec a Markoviec. Odpustovú slávnosť viedol

otec Matúš Marcin, správca farnosti. Slávnostnej svätej liturgii predsedal bývalý správca farnosti otec Tomáš Haburaj. (-th)

■ **Posviacka obnoveného Chrámu sv. Lukáša vo Valkovciach** sa uskutočnila 14. septembra, keď na území farnosti privítal starosta obce so svojou manželkou vладыку Jána Babjaka SJ, prešovského arcibiskupa metropolitu, ktorý sa v závere slávnosti poďakoval veriacim, že aj pri takom malom počte obyvateľov obce dokázali zrekonštruovať a obnoviť Boží chrám. (Vojtech Lakomý)

■ **Socha sv. Jakuba vyrobená v Compostele pre Jakubskú cestu na Slovensku** bola požehnaná 14. septembra na Jakubskej ceste v Thurzove. Po svätej omši otec Slavo Engel požehnal Oázu pokoja na Jakubskej ceste, ktorá bude slúžiť pútnikom na odpočinok a načerpanie síl pri Thurzovskom jazere. (Lukáš Majlat)

■ **Desať nadšencov ikonopiseckva sa zišlo 14. – 21. septembra v Klimčákovom dome v Ľutíne** na ikonopiseckom kurze, ktorý viedol Peter Komišák. Začínajúci mali za úlohu napísať ikonu Bohorodičky a pokročilí si mohli vybrať aj ikonu sv. Mikuláša, ktorý je v Ľutíne vo veľkej úcte. Medzi prednášajúcimi bol aj pomocný biskup Mons. Milan Lach SJ, ktorý hovoril o tom, čo je ikona, a predstavil aj jej históriu. (Jakub Halčák)

■ **Mottom farskej púte gréckokatolíckej farnosti Lipany do Sanktuária Božieho milosrdenstva v Krakove bolo odprosiť za svoje hriechy i hriechy celého sveta.** Púť sa uskutočnila 15. septembra, na sviatok Sedembolestnej Panny Márie. 50 pútnikov s otcom Miroslavom Hricíkom slávil svätú liturgiu v gréckokatolíckej Kaplnke sv. apoštola Andreja, po ktorej mali pútnici možnosť navštíviť Centrum sv. Jána Pavla II. a mozaiky a pomodliť sa pri relikvii krvi svätého pápeža, navštíviť hrob sv. Faustíny, spoločne sa pomodliť Korunku Božieho milosrdenstva. Počas spiatocnej cesty navštívili Sanktuárium Božej Matky Nanebovzatej v Ludźmierzi. (-ver)

■ **Vladyka Milan Chautur CSsR, košický eparcha, zavítal 20. septembra do chrámu v Čizaticiach**, kde slávil svätú liturgiu, na ktorej boli prítomní

V Trebišove posvätili nové vitráže

Gréckokatolícky farský chrám v Trebišove dostal sakrálnu výzdobu v podobe štyroch vitrážnych okien, na ktorých sú znázornení patróni Košickej eparchie sv. Cyril a Metod, bl. prešovský biskup P. P. Gojdič a bl. M. D. Trčka. Na čelnej strane chrámu je zas chrámové patrocinium – ikonový výjav zosnutia Presvätej Bohorodičky. 14. septembra zavítal do farnosti

vladyka Milan Chautur, košický eparcha, aby vykonal ich posviacku. V sprievode kňazov rodákov a kaplánov pôsobiacich v Ríme, primátor mesta Marián Kolesár a ďalší predstavitelia cirkevného, kultúrneho a verejného života. Vitráže sú dielom Žanety Osvaldovej z firmy Arte Vetro, s.r.o., z Drietomy. (Michal Hospodár)

Na konci slávnosti sa za dielo všetkým dobrodincom poďakoval miestny protopresbyter otec Dušan Seman. Na slávnosti sa

zúčastnili aj vzácní hostia otec Serafino Fiore CSsR z generálneho domu redemptoristov v Ríme, primátor mesta Marián Kolesár a ďalší predstavitelia cirkevného, kultúrneho a verejného života. Vitráže sú dielom Žanety Osvaldovej z firmy Arte Vetro, s.r.o., z Drietomy. (Michal Hospodár)

Mariánsky Šaštín privítal Národnú púť k Sedembolestnej

Šaštín privítal 15. septembra tradičnú Národnú púť k Sedembolestnej Panne Márii. Patrónku Slovenska si prišlo uctiť približne 50-tisíc pútnikov z celého Slovenska, medzi ktorými boli aj prezident SR

Andrej Kiska a jeho predchodca Ivan Gašparovič. Vyvrcholením slávnosti, spojenej so zverením sa Panne Márii, bola slávnostná svätá omša, ktorú uprostred biskupov celebraval slovenský kardinál Jozef Tomko. Na sláv-

nosti bol prítomný aj apoštolský nuncius na Slovensku Mario Giordana a predseda KBS Mons. Stanislav Zvolenský. Gréckokatolícku cirkev na Slovensku zastupovali vладыka Ján Babjak SJ, prešovský arcibiskup metropolita, vладыka Milan Chautur CSsR, košický eparcha, vладыka Peter Rusnák, bratislavský eparcha, a vладыka Milan Lach SJ, prešovský pomocný biskup. Slávnosť pokračovala akatistom, ktorý v bazilike viedol vладыka Peter Rusnák. Popoludní vystúpila speváčka mariánskych piesní Hanka Servická. V závere jej koncertu požehnal dekan Šaštínskeho dekanátu Milan Čaniga obrazy Sedembolestnej Panny Márie veriacich z rôznych farností. (snímka: Ludmila Machová)

V Bratislave priblížili úctu k bolestnej Bohorodičke na Slovensku

Pri príležitosti Roka Sedembolestnej Panny Márie na Slovensku sa v utorok 16. septembra konala interdisciplinárna vedecká konferencia, ktorá niesla názov *Bohorodička v kultúrnych dejinách Slovenska*. Podujatie sa uskutočnilo pod záštitou vладыку Petra Rusnáka, bratislavského gréckokatolíckeho eparchu, na pôde Gréckokatolíckeho biskupského úradu v Bratislave v spolupráci so Slavistickým ústavom Jána Stanislava SAV. Cieľom konferencie bolo v mieriachne bohatom repertoári odborných príspevkov priblížiť

úctu k bolestnej Bohorodičke na území Slovenska v historickom, literárnom, liturgickom i širšom kultúrnom kontexte. Konferenciu otvoril vладыka Peter Rusnák. Riaditeľ Slavistického ústavu SAV Peter Žeňuch privítal všetkých účastníkov. Počas konferenčného dňa odznelo dvanásť príspevkov, ktoré predniesli: historik Róbert Letz z Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, Peter Zubko zo Slavistického ústavu Jána Stanislava SAV v Bratislave, Mons. Jozef Krištof, ktorý zastáva funkciu oficiála Štátneho

sekretariátu pri Svätej stolici v Ríme, Jana Moricová z Katolíckej univerzity v Ružomberku, Svorad Zavarský zo Slavistického ústavu Jána Stanislava SAV, Šimon Marinčák z Centra spirituality Východ-Západ M. Lacka v Košiciach, Vladislav Grešlík z Prešovskej univerzity, Marek Durlák, člen rady *Iustitia et Pax* KBS za Prešovskú eparchiu, Andrej Škoviera zo Slavistického ústavu Jána Stanislava SAV, Michal Glevaňák z Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity, Peter Žeňuch a Daniel Černý z Pápežského východného ústa-

vu v Ríme. Súčasťou dňa bola aj prezentácia knihy o marián-

skej úcte autora Róberta Letza s názvom *Sedembolestná Panna*

Mária v slovenských dejinách. (Ľubomíra Wilšinská)

Vo Vranove nad Topľou a v Sečovskej Polianke zazneli sakrálné spevy

19. – 22. septembra sa uskutočnil medzinárodný festival *Boh je láska* organizovaný *Združením šíriacim kresťanskú kultúru* so sídlom vo Vranove nad Topľou-Čemernom a Gréckokatolíckou cirkvou. 19. septembra sa konalo vystúpenie v Sečovskej Polianke. Záujem o vystúpenie bol veľký aj vďaka ústretovosti otca Ľubomíra Nováka a starostu obce Mariána Fedora. V Chráme Nanebovzatia Presvätej Bohorodičky v Čemernom vystúpili 20. septembra zbory Chryzostomos z Vranova nad Topľou, Zbor sv. Jozefa pri Bazilike Zoslania Svätého Ducha v Michalovciach a Zbor chlapcov a mládencov Ukrajinskej národnej hudobnej akadémie P. I. Čajkovského z Kyjeva. Galakonzert bol zara-

dený do akcie *Dni európskeho kultúrneho dedičstva*.

V priebehu festivalu, na ktorom spievalo 83 spevákov a na programe sa zúčastnilo takmer 700 milovníkov sakrálného umenia, sa uskutočnil

seminár na tému *Potreba zborového spevu v chráme*. Akciu podporili Ministerstvo kultúry SR a sponzori. (Štefan Zahorjan)

Gréckokatolíci Zemplína a Abova putovali do Máriapócsu

Do národnej svätyne Maďarska v obci Máriapócs putovali 20. septembra veriaci z gréckokatolíckych farností dolného Zemplína a Košíc. Tridsaťdeväť autobusov pútnikov z Trebišovského, Michalovského a Košického protopresbyterátu doplnili dva autobusy z Mukačevskej eparchie s vладыkom Milanom Šášikom CM. Pútnici sa zastavili v bazilike, kde je uložená kópia milostivého obrazu Božej Matky. Modlitbový program prebiehal v priestranstve za bazilikou. Pútnici pri ruženci rozjímali nad bolesťami spolutrpiacej Bohorodičky. Zapojili sa do akatistu a po svätej spovedi sa pripravili na archijerejskú liturgiu, ktorú viedol vладыka Milan z Užhorodu s vyše štyridsiatimi kňazmi. V kázni pripomenul, že miestna ikona už stáročia priťahovala pútnikov celej pôvodnej

Mukačevskej eparchie k prosbám za pokojný život. I dnes vyzýva k modlitbám za pokoj na Ukrajine, ktorá je zmáčaná krvou mučeníkov za kresťanskú vieru počas stalinského režimu. Ako východisko označil novú evanjelizáciu podľa príkladu Márie. Liturgiu spevom obohatil Katedrálny zbor bl. Teodora Romžu z Užhorodu.

Na záver slávnosti sa poďakoval za vydarené podujatie jeden z organizátorov otec Maroš Rinik. Pri príležitosti vладыkovho životného jubilea mu podaroval ikonu Sedembolestnej Bohorodičky od Róberta Demka. Slávnosť ukončilo myrovanie, ktorého výťažok bol darovaný na potreby Mukačevskej eparchie. (Michal Hospodár)

Púť katolíckych pedagógov, zamestnancov a žiakov do Ľutiny

www.facebook.com/grkatslovo

veriaci oboch obradov. Medzi hostí patrila aj otec Juraj Tomáš s manželkou, ktorý kedysi spravoval aj filiálnu obec Čizatice. Návšteva vладыку Milana pokračovala cyklisticko-turistickým výletom na Hlavatovskú chatu, kde sa stretli na spoločnom obede a posvätení pamätnej tabule, ktorá bude návštevníkom pripomínať osadenie kríža v roku 2002. Nasledoval futbalový zápas a modlitba ruženca. (Peter Pacák)

■ **Gréckokatolícka farnosť vo Zvolene sláviла 20. – 21. septembra odpustovú slávnosť** ku cti svätého apoštola a evanjelistu Jána Teológa v kaplnke Zvolenského zámku. Slávnosť sa začala v sobotu poobede Veľkou večierňou s liturgiou. Hlavným kazateľom bol dominikánsky páter Dominik Roman Letz z rehole kazateľov. V nedeľu slávnosť pokračovala Molebenom k sv. Jánovi Teológovi a vyvrcholila archijerejskou svätou liturgiou s myrovaním, ktorej predsedal vладыka Peter Rusnák, bratislavský eparcha. (-ver)

■ **Púť katolíckych pedagógov, zamestnancov a žiakov do Ľutiny** sa uskutočnila 21. septembra. Po modlitbe ruženca, ktorú viedli riaditelia cirkevných škôl Prešovského arcibiskupstva, nasledovala svätá liturgia. Po jej skončení riaditelia jednotlivých škôl Prešovského arcibiskupstva predstavili svoje školy, ich bohatú činnosť, projekty a rôzne aktivity realizované v týchto školách. Program pokračoval modlitbou Akatistu požehnania rodín. (Anton Uhrin)

■ **Vladyka Ján Babjak SJ ocenil kurátora Miroslava Chalachana.** Počas návštevy farnosti Humenné-Pod Sokolejom 21. septembra sa mu pri príležitosti 50 rokov života poďakoval za horlivú prácu vo farnosti a odovzdal mu pamätnú Medailu bl. hieromučeníka P. P. Gojdiča OSBM. (Ján Frandofer)

■ **Kňazský deň Prešovskej archieparchie** sa uskutočnil 22. septembra v Ľutíne. Začal sa spoločnou modlitbou tretej hodinky a pokračoval prednáškami na tému homosexuality. Po modlitbe Molebenu k Presvätej Bohorodičke sa kňazom prihovril prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ a prešovský pomocný biskup Milan Lach SJ. (Ľubomír Petrik)

Rok od Národného pochodu za život

Čo sme dosiahli a čo nás čaká

Je to už niečo vyše roka, čo sa v Košiciach uskutočnil prvý *Národný pochod za život*. Potrebu ochrany každého ľudského života, ľudskej dôstojnosti o rodiny prišlo vtedy vyjadriť 80-tisíc občanov z celého Slovenska.

Impulz pre Slovensko

„*Národný pochod za život*, ktorý sa uskutočnil v minulom roku v Košiciach, ukázal, že na Slovensku žije mnoho ľudí, ktorým záleží na ochrane života od počatia po prirodze-

nú smrť, na ochrane rodiny a manželstva.

Sme povzbudení svedectvami, ktoré denne vydávajú mnohí statoční ľudia pri výchove detí, obrane života, manželstva a rodiny v celej našej vlasti,“ napísala vo svojom vy-

hlásení zo 17. septembra 2014 Konferencia biskupov Slovenska.

Národný pochod za život bol impulzom, ktorý mal vplyv aj na ďalšie dianie.

Aliancia za rodinu

Z podnetov formulovaných na pochode čerpala pri svojom vzniku *Aliancia za rodinu*, ktorá uskutočnila úspešnú petíciu za referendum o ochrane rodiny, ktorú podporilo 420-tisíc občanov. Národná rada SR prijala novelu ústavy, v ktorej definovala manželstvo ako zväzok medzi mužom a ženou – táto požiadavka tiež zaznela v *Manifeste Národného pochodu za život*.

Slovensko za život

V apríli sa v Bratislave uskutočnil pochod za život s názvom *Bratislava za život*, na ktorom sa zúčastnilo niekoľkonásobne viac ľudí ako v predchádzajúcich ročníkoch. V priebehu marca a apríla zasa *Fórum života* zorganizovalo v krajských mestách občianske zhromaždenia s názvom *Slovensko za život*, na ktoré prišli tisíce ľudí za tie isté ideály, ako pri celonárodnom pochode v Košiciach. To je len niekoľko aktivít, ktoré naplnili odkaz *Národného pochodu za život*, aby úsilie za život nebolo „jednorazovým počínom, ale pevným rozhodnutím vytrvať v úsilí“.

„Sme veľmi radi, že téma ochrany života a rodiny sa dostala do celospoločenskej debaty. Taktiež sa veľmi tešíme silnej pozitívnej reakcii verejnosti na prvý *Národný pochod za život* a mnohé podujatia, ktoré sa po ňom uskutočnili s cieľom chrániť život človeka a rodinu. Je dôležité, že celé Slovensko počulo a vie o potrebe chrániť každého človeka, mladého, staršieho aj toho nenarodeného,“ povedal hovorca *Národného pochodu za život* Tomáš Kováčik.

Napriek mnohým pozitívam, ktoré pochod priniesol, legislatívne podmienky ani spoločenská klíma nezaznamenali výraznejší progres na ochranu života. Napríklad do prípravy dokumentu stratégie ľudských práv, ktorý do vlády pripravuje Ministerstvo zahraničných vecí SR, sa nedostali kapitoly o práve na život nenarodených, ba ani len téma výhrady vo svedomí. Naopak, veľkú pozornosť venuje stratégia tzv. právam LGBTI ľudí. Ozývajú sa tiež hlasy za legalizáciu eutanázie, stále nebola zrušená registrácia nezákonných potratových tabletiiek a cez verejné inštitúcie sa financujú programy na presadzovanie rodovej ideológie, ktorá sa snaží ignorovať prirodzené rozdiely medzi mužom a ženou.

Nová výzva

Toto všetko, ale najmä podnety od ľudí viedli k tomu, že KBS ohlásila konanie druhého ročníka *Národného pochodu za ži-*

vot: „Na základe podnetov mnohých osôb a mimovládnych organizácií sme sa rozhodli spolu s nimi pozvať všetkých veriacich a ľudí dobre vôle na 2. ročník *Národného pochodu za život*. Uskutoční sa v nedeľu 20. septembra 2015 v Bratislave. Pozývame všetkých obyvateľov Slovenska, mimovládne organizácie, farnosti a spoločenstvá, aby svojou účasťou na príprave a priebehu 2. ročníka *Národného pochodu za život* vyjadrili svoj postoj a podporu týmto prirodzeným hodnotám.“

„Pokračujeme v overenej forme pochodov, ktorá je v zahraničí už dlhodobo etablovaná. Chceme v 21. storočí ísť ako moderná spoločnosť k úcte a ochrane života každého človeka – mladého, staršieho, chorého, postihnúť aj toho nenarodeného. Prostriedky na to táto spoločnosť má – technické aj finančné. Ide už len o naše srdcia, aby sme opustili stredovek potratov, eutanázie, neúcty a ďalších proti životu a rodine zameraných antihodnôt,“ uzatvoril Marek Michalčík z organizačného výboru pochodu.

V mene ľudskej dôstojnosti

Misiou *Národného pochodu za život* je na celoslovenskej úrovni a verejným spôsobom vyjadriť túžbu po spoločenskej zmene, ktorá by sa prejavila v ochrane života každého človeka od počatia po prirodzenú smrť vo všetkých oblastiach života.

Národný pochod za život je celoslovenské stretnutie ľudí, ktorí sú presvedčení, že život každého človeka by mal byť bezpodmienečne chránený počas celej jeho dĺžky a mala by byť rešpektovaná jeho ľudská dôstojnosť. Rovnako by mala byť chránená a podporovaná rodina založená manželstvom muža a ženy, pretože v rodine sa vytvárajú ideálne podmienky na vznik a rozvoj života každého človeka.

Pochodom vyjadrujeme požiadavky, aby zákon:

- chránil ľudský život od počatia po prirodzenú smrť,
- chránil a podporoval rodinu založenú manželstvom muža a ženy,
- chránil rodičovské práva na výchovu detí.

Národným pochodom za život sa chceme vyjadriť za zmeny v spoločnosti, ktoré by viedli k ochrane práva na život a dôstojnosti pre každého človeka od počatia po prirodzenú smrť. Potrebu týchto zmien pociťujeme predovšetkým v oblastiach ľudských práv, legislatívy, školstva, zdravotníctva a médií. ■

–org

snímka: Mária Žarnayová

Rozhovor s profesorom Massimom Grillim z Pápežskej univerzity Gregoriana v Ríme, ktorý prednášal 9. októbra na Gréckokatolíckej teologickej fakulte v Prešove na tému *Svet bez bolesti a obmedzení? Mesiášsky pohľad v Mt 5 – 9*

Pán profesor, hovorili ste o reči na vrchu a povedali ste hlbokú myšlienku, že Boh sa vždy postaví na stranu trpiaceho. Môžete to pre našich čitateľov krátko zhrnúť?

Biblia nám na mnohých miestach poukazuje na to, že Boh sa vždy postaví na stranu trpiaceho človeka. Napr. v Egypte sa nepostaví na stranu Egyptanov, ale na stranu tých, ktorí sú utláčani. Myslím si, že práve u Matúša sa línia Emanuela – Boha s nami, nachádza na začiatku a na konci evanjelia ako inklúzia celého evanjelia. Hovorí o tom, že Boh je s nami. V reči na vrchu máme reč o zákone, ktorú Ježiš obracia úplne naruby. Ako prvé povie blahoslavenstvá chudobného a prenasledovaného človeka, čím poukazuje na to, že v centre jeho pozornosti nie sú tí, ktorí majú moc, silu, postavenie a úspech, ale zaznávané kategórie ľudí.

Prečo Boh neodstránil utrpenie človeka, keď poslal svojho Syna Ježiša Krista, ale utrpenie ponechal a postavil sa na stranu trpiaceho?

To je práve odpoveď križa, ktorý nehovorí o tom, prečo človek trpí, ale hovorí, že Boh trpí s človekom. A tak slabosť človeka nie je posledným slovom. Slabosť a krehkosť čítaná očami Boha je, že križ, bolesť a slabosť sa môžu stať plodnými. Jánovými slovami môžeme povedať, že žena trpí, keď rodí, ale keď porodí dieťa, prenikne ju radosť z nového života. Bolesť videná očami viery nie je výkrik trpiaceho, ale výkrik rodičky či nového života, ktorý prišiel.

Aké máte dojmy zo Slovenska a zo stretnutia so študentmi Gréckokatolíckej teologickej fakulty?

Je tu veľká pozornosť a citlivosť práve na tieto otázky a témy, ktorých sme sa na prednáške dotýkali: téma utrpenia, bolesti, násilia, ale aj téma obrazu Boha. Pred vami je ešte dlhá cesta, lebo vaše fakulty začínali pred pár rokmi či desaťročiami, ale ja túto cestu vidím ako plodnú. Vaše dejiny sú dejinami bolesti a utrpenia, tak si myslím, že máte veľkú predispozíciu s týmto vedomím čítať stránky Biblie, ktoré sa dotýkajú tejto témy.

Ľubomír Petrik

Božie volanie k svätosti

„Boh prvý volá človeka. Či už človek zabudne na svojho Stvoriteľa, alebo sa skrýva d'aleko od jeho tváre, či sa už ženie za svojimi idolmi, alebo obviňuje božstvo, že ho opustilo, živý a pravý Boh neúnavne volá každého človeka. (...) krok človeka je vždy odpoveďou.“ (KKC 2567)

„Aby Otec opäť zhromaždil všetky svoje deti, ktoré hriech rozohnal a zvedol z cesty, rozhodol sa zvolať celé ľudstvo do Cirkvi svojho Syna. Cirkev je miesto, kde má ľudstvo znova nájsť svoju jednotu a svoju spásu.“ (KKC 845)

Tieto slová Katechizmu Katolíckej cirkvi nám poukazujú na aktivitu milujúceho nebeského Otca, ktorému neustále záleží na záchrane každého človeka. A hoci človek môže na Boha zabudnúť alebo ho odmietiť, Boh neprestáva volať každého človeka, aby ho hľadal, a tak žil a našiel šťastie. Toto hľadanie vyžaduje od človeka celé jeho rozumové úsilie, jeho dobrú vôľu, úprimné srdce, ako aj svedectvo iných, ktorí ho učia hľadať Boha.

Do tejto služby svedectva si Boh sám povoláva pomocníkov z radov nás ľudí. Rodičov nevyníma. Preto veľmi dôležitou

úlohou rodičov je zvolávať svoje deti a spolu s nimi hľadať Boha predovšetkým svojim rodičovským svedectvom.

Svätosť v námahách

Určite vám nie je neznáme evanjelium o úteku Svätej rodiny do Egypta. Ukazuje nám Svätú rodinu vo veľmi ťažkej situácii. Novonarodenému Spasiteľovi sveta hrozí smrteľné nebezpečenstvo. Herodes hľadá dieťa, aby ho zmánil. Aby Svätá rodina zachránila život dieťaťa, opúšťa svoju otčinu. Ubeľhá sa do cudzej, neznámej krajiny, do Egypta. Tam musia ako utečenci znášať veľké námahy a ťažkosti života. Vieme dobre, aký ťažký je osud utečencov dnes aj napriek tomu, že je veľa organizácií, ktoré im sprostredkujú pomoc. A vtedy ani také organizácie neboli.

Svätá rodina teda prežíva veľké starosti a trápenia. Pozrime sa bližšie, ako ich

prežíva. Čo urobil sv. Jozef, keď sa dozvedel o nebezpečenstve, ktoré hrozí dieťaťu?

„On vstal, vzal za noci dieťa i jeho matku a odišiel do Egypta.“ (Mt 2, 14) Jozef nebral na ľahkú váhu znamenie, ktoré dostal od Boha. Naopak, odvážne mu preukázal svoju poslušnosť. Keby začal kalkulovať len svojou logikou, istotne by našiel mnoho argumentov a výhovoriek, aby do Egypta nešli. Veď predsa anjel sa mu ukázal iba v sne. Predsa v domovine sa dá dieťa ukryť ľahšie. Tu sú predsa príbuzní a známi, prečo teda riskovať útek do cudziny? Veď tam môžu hroziť dieťaťu väčšie nebezpečenstvá.

Takéto uvažovanie bolo Jozefovi cudzie. Pre neho bola prvoradá úloha splniť vôľu Boha. Práve preto prekonala Svätá rodina všetky námahy a nič nepoškodilo jej svätosti.

Prečo o tom hovorím?

Pretože Cirkev nám pripomína, že každá

kresťanská rodina je povolaná k svätosti podľa vzoru Svätej rodiny.

Možno si v tej chvíli poviete: „I moja rodina? I tá je povolaná k svätosti?“

Áno, i tvoja. No ty si možno vopred dávaš odpovede, prečo to tak nemôže byť. Mama povie: „Naša rodina by chcela byť svätá, no máme malý byt. A tak často vznikajú spory. No nemáme peniaze na väčší.“ Alebo: „V našej rodine máme ťažko choré dieťa, s čím sú spojené veľké starosti a trápenia.“ Otec povie: „Zišlo by sa nám auto, aby sme pohodlnejšie mohli chodiť v nedeľu do chrámu.“ Alebo: „Škoda, že ako hlava rodiny nemám lepšie platenú prácu.“ Dieťa povie: „Najlepšie by bolo, keby otec na mňa nikdy nekričal a mama nebola nervózna, keby mi starší brat vždy ustúpil a mladšia sestra urobila, čo jej poviem.“ „Iba vtedy by sme mohli myslieť na svätosť našej rodiny, ale to je ďaleko.“

Takéto uvažovanie je veľkým nedorozumením. Kresťanská rodina sa nestáva svätou akýmisi nezvyčajnými či vysnivanými ideálmi, bez starostí, trápení a námah. Ježiš Kristus predsa nezabavuje svojich učeníkov toho všetkého. Dáva čosi iné. Učí nás prežívať každodenné starosti takým spôsobom, aby sme sa mu aj naďalej páčili. Možno si teraz niekto pomyslí, že takéto konštatovanie je príliš všeobecné a je ďaleko od každodenného života.

Oblečte si...

Siahnime po slovách sv. apoštola Pavla. On nám v Liste Kolosanom píše, čo konkrétne máme robiť, aby sme sa pričínili o svätosť našej rodiny.

„Ako Boží vyvolenci, svätí a milovaní, oblečte si hlboké milosrdenstvo, láskavosť, pokoru, miernosť a trpezlivosť. Znášajte sa navzájom a odpúšťajte si, ak by mal niekto niečo proti druhému. Ako Pán odpustil vám, tak aj vy! Ale nad všetko toto majte lásku, ktorá je zväzkom dokonalosti! A vo vašich srdciach nech vládne Kristov pokoj. Preň ste aj povolaní v jednom tele. A buďte vďační! Kristovo slovo nech vo vás bohato prebýva. Vo všetkej múdrosti sa navzájom poučajte a napomínajte, a pod vplyvom milosti spievajte Bohu vo svojich srdciach žalmy, hymny a duchovné piesne. A všetko, čokoľvek hovoríte alebo konáte, všetko robte v mene Pána Ježiša a skrze neho vzdávajte vďaka Bohu Otcovi. Ženy, podriadiť sa mužom, ako sa sluší v Pánovi! Muži, milujte manželky a nebuďte voči nim nevrí! Deti, poslúchajte rodičov vo všetkom, lebo je to milé Pánovi!“ (Kol 3, 12 – 20)

Rozumieme tomu?

Čo si máme obliecť, aby naša rodina bola svätá? Aké má byť jej domáce oblečenie?

Možno si s udivením poviete: „Či je také oblečenie možné?“ „Kto ho navrhol?“ Samozrejme, že tu nejde o klasický domáci úbor. Toto by bolo zrejme najľahšie. Objednať u krajčír, zaplatiť a vec je vyriešená. No o tom správnom domacom oblečení kresťanskej rodiny píše sv. apoštol Pavol toto: „... oblečte si hlboké milosrdenstvo, láskavosť, pokoru, miernosť a trpezlivosť“ (Kol 3, 12). On dobre vie, že v každej rodine sa vyskytnú konflikty či nedorozumenia, a preto dodáva: „Znášajte sa navzájom a odpúšťajte si, ak by mal niekto niečo proti druhému. Ako Pán odpustil vám, tak aj vy! Ale nad všetko toto majte lásku, ktorá je zväzkom dokonalosti!“ (Kol 3, 13 – 14) Tým všetkým sa máme zaodiť a vtedy sa náš domov stane kresťanským domovom a naša rodina svätou rodinou.

Skryl som sa

Toto ale dokážeme iba vtedy, ak sa budeme neustále snažiť hľadať Boha a jeho dobrá. Vnuk rabbiho Barucha, malý Jechiel, sa hral s istým chlapcom na schovávačku. Ukryl sa, ako len najlepšie vedel, a čakal, kým ho kamarát nezačne hľadať. Čakal, ale dlho a zbytočne. Vyšiel teda zo svojej skrýše, no kamaráta nebolo. A vtedy Jechiel pochopil, že kamarát ho vôbec nehľadal. Veľmi sa zarmútil, začal plakať a s plačom pribehol do izby svojho dedka Barucha, aby sa mu postťažoval na svojho kamaráta, ktorý sa s ním nechcel hrať. V tej chvíli vyhlkli slzy z očí aj starkému Baruchovi, ktorý povedal: „Tak hovorí aj Boh: ‚Skryl som sa, no nikto ma nehľadá.‘“

Čo je v tejto výpovedi starkého Barucha najzarážajúcejšie? Prečo plakal? Koho mu bolo viac ľúto? Nevydarená hra vnuka na schovávačku sa mu stala príležitosťou na to, aby pomyslel na Boha i na to, ako ľudia o neho nejavia záujem.

„Skryl som sa, no nikto ma nehľadá.“

Netýkajú sa tieto slová i nás?

Hľadajte

Hľadanie Boha nie je iba obyčajným dozvedaním sa, že Boh existuje. Hľadanie znamená čosi viac. Tu ide predovšetkým o usilovnejšie poznávanie, kto je Boh. Potrebujeme spoznať, že je to práve on, kto sa nás ujíma a lieči nás z našej neschopnosti preukazovať si lásku. Napokon, Pavol skôr, ako hovorí o tom, aby sme si obliekli dobré skutky, hovorí o tom, aby sme si obliekli nového človeka, Ježiša Krista, bez ktorého nemôžeme nič urobiť (porov. Jn 15, 5). Obliecť si dobré skutky či obliecť si spravodlivosť a svätosť vlastne znamená obliecť si samotného Krista, jeho schopnosti a jeho život.

Zároveň už tu na zemi máme úlohu hľadať Boha vo svojich blížnych: „... vy ste chrám živého Boha“ (2 Kor 6,16) a spoznať, kedy nás Boh cez nich volá.

Ako?

Napríklad vtedy, keď ťa syn alebo dcéra poprosí: „Mamka, poď sa so mnou hrať.“

A ty si vtedy povieš: „Mám ešte toľko práce, toľko nepožehlenej bielizne.“

„Ocko, tak teda poď ty.“

A ty povieš: „Musím ešte niečo dorobiť do práce, aby som to zajtra mohol odovzdať šéfovi.“

Či takýmto spôsobom hľadáš Boha vo svojom dieťati?

Či nie je ono na poprednejšom mieste než tvoj šéf alebo nepožehlená bielizeň?

Výhovorky

Nečudujme sa preto, že nás deti neskôr „odložia“ do domovov dôchodcov. Ak ty na neho nemáš čas teraz, ani ono raz nemusí mať čas na teba. Bude mať tie isté výhovorky ako ty dnes.

Medzi takýmto postojom rodičov a Herodesom nie je veľký rozdiel. Herodes hľadal Ježiša, aby ho zmánil. No my sme svojou ľahostajnosťou a výhovorkami azda ešte horší. On aspoň konal, aj keď jeho konanie bolo zlé. No my v tomto smere nekonáme. Len hľadáme výhovorky. Pripúšťam, že všetci nájdeme rozumové zdôvodnenie takýchto výhovoriek: „Musím žehliť, lebo deti si nebudú mať čo obliecť do školy.“ „Musím pracovať i doma, lebo ak nesplním úlohu šéfa, prídem o prácu.“ Nespochybnujem, že žijeme v ťažkej dobe. No i v tejto dobe máme prvoradú povinnosť privádzať svoje deti k svätosti. Až sa raz z nich stanú šéfovia firiem, budú mať väčšie pochopenie pre svojich podriadených, ktorým umožnia mať viac času na svoje rodiny.

Volajme spolu so sv. Augustínom:

„Veľký si, Pane, a veľkej chvály hoden; si veľmi mocný a tvoja múdrosť je nesmierna. Chce ťa chváliť človek, čiastočka tvojho stvorenia; človek nesúci so sebou svoju smrteľnosť; nesúci so sebou svedectvo o svojom hriechu a svedectvo o tom, že pyšným odporuješ; a predsa ťa chce chváliť človek, čiastočka tvojho stvorenia. Ty spôsobuješ, že teba chváliť je potešením, lebo si nás stvoril pre seba a naše srdce je nespokojné, kým nespočinie v tebe.“

Nech nás aj tieto slová pohýňajú k tomu, aby sme vždy v našich rodinách správne odpovedali na Božie volanie, lebo ono nás vedie k svätosti – k spočinutiu s Pánom. ■

Marek Petro
ilustračná snímka:
wikimedia.org

Mesiace máj

Mense Maio

V poradí druhou encyklikou pápeža Pavla VI. je encyklika *Mense Maio* (29. apríl 1965), ktorá je slovenskej verejnosti pomerne málo známa. Encyklika bola napísaná počas Druhého vatikánskeho koncilu. Podľa neho má mariánska úcta ukázať Máriin vzťah ku Kristovi.

Mariánsky mesiac

Pápež v úvode encykliky upriamuje pozornosť na to, že mesiac máj je už oddávna zasvätený Márii – Bohorodičke. V tomto mesiaci jej kresťania v chrámoch aj v domácnostiach vzdávajú úctu a česť. Mária je cesta, ktorá vedie ku Kristovi, a každé stretnutie s Máriou je stretnutím s Kristom. Mesiac máj nás pozýva k tomu, aby sme častejšie a dôvernejšie prosili Máriu, ktorej „najláskavejšie srdce sa skláňa k našim prosbám“. Okolnosti, ktoré prežívame v tomto čase, píše pápež, nás vedú k tomu, aby sme vyzvali katolíkov k modlitbám. Keď sa pozrieme na potreby Cirkvi a sveta v čase, keď pápež píše túto encykliku, uznáme aktuálnosť a dôležitosť výzvy.

Dôvody výzvy k modlitbám

Prvou dôležitou príčinou prosby o modlitby je prežívanie obdobia Druhého vatikánskeho koncilu, ktorý kladie pred Cirkev dôležitú úlohu, ako sa prispôbiť novým požiadavkám. Pápež pripomína, že práca koncilu je už na konci, ale aj posledné stretnutie bude vyžadovať zodpovedné postoje. Potom nastane nemej dôležité obdobie, ako konkrétne uviesť do života jeho rozhodnutia – uznesenia. Aby sa to mohlo uskutočniť, pápež vkladá veľkú dôveru v tú, ktorú na predposlednom stretnutí koncilu vyhlásil za Matku Cirkvi. Verí, že tak ako pomáhala už na samotnom začiatku koncilu, tak bude pomáhať až do konca začatého diela.

Druhou príčinou prosby je situácia mnohých národov. V tom čase bol ohrozený pokoj na zemi. Vznikli spory medzi národmi v mnohých častiach sveta aj napriek tomu, že ľudstvo malo ešte v živjej pamäti dve svetové vojny. Napätie mohlo roznieťť iskru novej, strašnej vojny.

Výzva vládam krajín

Pápež pozerajúc na nebezpečenstvo, ktoré hrozí ľudstvu, a vedomý si svojich záväzkov vyjadruje svoju starosť i strach, že spory medzi národmi môžu vyústiť do krvavej vojny. Preto vyzýva predstaviteľov krajín, aby urobili všetko, čo je v ich silách, pre zachovanie pokoja. Pápež Pavol VI. píše: „S bolesťou sa dozvedáme, že v tejto preťažkej situácii sa nepozera na svätý a nenarušiteľný charakter ľudského života, a uvádzajú sa úplne neprijateľné spôsoby, ktoré sú v rozpore s morálkou a zvykmi civilizovaného národa.“ (MM 8)

„Proti tomu,“ pokračuje pápež, „sme povinní pozdvihnúť svoj hlas na obranu ľudskej dôstojnosti a kresťanstva.“ (MM 8) „Pokoje nie je len našim ľudským dielom, ale predovšetkým a zvlášť Božím darom. Pokoj, ktorý pochádza z neba, zavládne medzi ľuďmi vtedy, keď budeme hodní zís-

kať tento dar od všemohúceho Boha. V jeho rukách sa nachádza osud i šťastie ľudí, ale aj ich srdcia... Naliehavo a bdejúc prosíme Boha o pokoj. Cirkev to robí od svojho počiatku. Predkladá prosby na príhovor Kráľovnej pokoja.“ (MM 10)

V závere encykliky pápež prosí, aby sa s väčšou horlivosťou a dôverou vznášali prosby k Bohorodičke, aby sme vyprosili jej lásku a dary. Ak rozhodnutia ľudí urážajú Božiu spravodlivosť a zasluhujú si trest, nemáme zabúdať na to, že on je „Otec milosrdenstva a Boh všetkej útechy“. (2 Kor 1, 3)

Boh ustanovil Máriu za správkyniu svojich darov. Ona pozná príkoria smrteľného života, mozole každodennej práce, utrpenie na Kalvárii. Nech Mária milostivo vypočuje hlasy verných, ktoré sa k nej vznášajú zo zeme prosiac ju o pokoj. Nech osvieti úmysly predstaviteľov

krajín. Nech uprosí Boha, aby on, ktorý vládne vetrom i búrkam, „dal pokoj našim dňom“.

Záverom encykliky pápež prosí biskupov, aby oboznámili svojich veriacich s jeho starosťami i prianím. Prosí, aby sa ľudia v tomto mesiaci verejne modlili za vyššie uvedené úmysly v jednotlivých diecézach i farnostiach...

Veľkú nádej vkladá pápež Pavol VI. do modlitieb detí a trpiacich, lebo ich hlasy prenikajú nebom a sú milé Božej spravodlivosti. Vyzýva k modlitbe ruženca, ktorá je milá Bohorodičke a často odporúčaná pápežmi. Modlitba ruženca dáva veriacim možnosť sa presvedčiť o pravdivosti Ježišových slov: „Proste a dostanete! Hľadajte a nájdete! Klopte a otvoria vám.“ (Mt 7, 7) (MM 14) ■

Miroslav Dancák
ilustr. snímka: wikipedia.org

slovo svätého otca

Ovocie staroby

Svätý Otec František povzbudzoval starších ľudí na medzinárodnom stretnutí seniorov: „Staroba je osobitným spôsobom časom milosti, v ktorom Pán pre nás obnovuje povolanie. Volá nás udržiavať a odovzdávať vieru, volá nás modliť sa, osobitne sa prihovárať za druhých, volá nás byť blízkymi tým, ktorí to potrebujú. Starí ľudia majú schopnosť chápať obzvlášť ťažké situácie: je to úžasná schopnosť! A keď sa modlia za tieto situácie, ich modlitba je silná, je mocná! Starým rodičom, ktorým sa dostalo požehnanie vidieť deti svojich detí (porov. Ž 128, 6), je zverená veľká úloha: odovzdávať životnú skúsenosť, rodinný príbeh, príbeh spoločenstva, históriu národa; v jednoduchosti sa deliť s múdrosťou i so samotnou vierou, s tým najcennejším dedičstvom! Blažené sú rodiny, ktoré majú starých rodičov nablízku. Starý otec je dvojnásobne otcom a stará mama je dvojnásobne matkou. Národ, ktorý sa nestará o starých rodičov a nezaobchádza s nimi dobre, nemá budúcnosť, pretože stráca pamäť a odtína sa od svojich vlastných koreňov. Ale pozor: vy máte zodpovednosť udržiavať tieto korene živé vo vás samých! Modlitbou, čítaním evanjelia, skutkami milosrdenstva. Takto zostaneme ako živé stromy, ktoré ani v starobe neprestávajú prinášať ovocie.“ (úryvok príhovoru z 28. septembra 2014)

Bojovať a zvíťaziť

V jednej z homílií pápež František upozornil na dielo satana a vyzval veriacych ku každodennému boju s pomocou anjelov: „Mnohé plány, okrem vlastných hriechov, mnohé plány na odľudštenie človeka sú dielom satana, a to jednoducho preto, že človeka nenávidí. Je ľstivý, ako o tom hovorí prvá strana Knihy Genezis; je ľstivý. Predkladá veci tak, akoby boli dobré. No jeho úmyslom je zničenie. A anjeli nás obraňujú. Bránia človeka a zároveň Bohočloveka, toho najväčšieho človeka, Ježiša Krista, ktorý je dokonalosťou človečenstva, je najdokonalejší. Preto si Cirkev ctí anjelov, lebo sú tými, ktorí budú v Božej sláve – sú v Božej sláve, lebo bránia to veľké, skryté Božie tajomstvo, že Slovo prišlo v tele. Úlohou Božieho ľudu je chrániť v sebe člo-

veka – Ježiša, lebo on je tým, kto dáva život všetkým ľuďom. Naopak, vo svojich ničivých plánoch satan vymýšľa humanistické vysvetlenia, ktoré sú v skutočnosti nasmerované proti človeku, proti ľudstvu a proti Bohu. ... Ak nebojujeme, budeme porazení. No Pán zveril túto prácu najmä anjelom: bojovať a zvíťaziť. (úryvok homílie z 29. septembra 2014)

Charizma je milosť

Svätý Otec vo svojom cykle katechéz o Cirkvi tentoraz vysvetlil veriacim podstatu a zmysel chariziem v Cirkvi. Povedal: „Charizma je milosť, dar darovaný Bohom Otcom prostredníctvom pôsobenia Ducha Svätého. Je to dar, ktorý nie je nikomu daný preto, že by bol lepší ako ostatní alebo že by si ho zaslúžil, no je to dar, ktorý mu udeľuje Boh, aby ho s takou istou veľkorysťou a s takou istou láskou mohol vložiť do služby celému spoločenstvu, v prospech ostatných. Povediac tak trochu ľudským spôsobom: Boh nedáva túto schopnosť, túto charizmu človeku preňho samého, ale preto, aby slúžila celému spoločenstvu. V kresťanskom spoločenstve potrebujeme jeden druhého a každý prijatý dar sa naplno uskutočňuje vtedy, ak sa oň delíme s bratmi pre dobro všetkých. Toto je Cirkev! A keď sa Cirkev v rozličnosti svojich chariziem vyjadri ako spoločenstvo, nemôže sa zmýliť; tu je krása a sila zmyslu viery (*sensus fidei*), toho nadprirodzeného zmyslu viery, ktorý je darom Svätého Ducha, aby sme mohli všetci spoločne vstúpiť do srdca evanjelia a naučiť sa nasledovať Ježiša v našom živote. (úryvok katechézy z 1. októbra 2014)

Keď v nejakej spoločnosti chýba Boh, je aj prosperita sprevádzaná hroznou duchovnou biedou. (Twitter Svätého Otca Františka z 23. septembra 2014)

Máme tendenciu klásť do stredy seba a svoje osobné ambície. To je veľmi ľudské, ale nie je to kresťanské. (Twitter Svätého Otca Františka z 27. septembra 2014)

podľa www.radiovaticana.org
pripravil Marek Baran
ilustr. snímka: www.theguardian.com

Synoda o rodine

Viacerí veriaci sa zaujímajú o mimoriadnu biskupskú synodu o rodine, ktorá sa konala od 5. do 19. októbra 2014 vo Vatikáne. Niektorí vyjadrili veľký pesimizmus, že aj tak nič nové neprinesie, kým iní jej výsledky očakávali s optimizmom. Cieľom mimoriadnej synody, ako hovorí kardinál Baldisseri, je „priniest tomuto dnešnému svetu krásu a hodnoty rodiny, vychádzajúce z učenia Ježiša Krista, ktoré udržuje nádej“.

Táto synoda preberala a rozoberala to, čo je pre ľudstvo najprirodzenejšie a aj najdôležitejšie. Veď nie sme ľuďmi zo skúmaviek a neprišli sme na svet v laboratóriu, ale v rodine. Rodina zabezpečuje pre dieťa najlepšie a najbezpečnejšie miesto vyváženého citového vývoja a rastu. Dieťa má možnosť zažiť v rodine opravdivú lásku rodičov, môže zažiť láskavé prijatie otca i matky a učiť sa medziľudským vzťahom. Rodina je miestom na formovanie a dozrievanie mladého človeka. Tu sa učí konať dobro pre seba a pre druhých. Z egoistu v rodine vyrastá človek plný altruizmu a lásky k Bohu a k blízkym. Nikde inde nemôže mladý človek dostať lepšie základ do života než v rodine.

Denis Prager napísal: „Rodina nie je len jednotkou danou prírodou; naopak, je dobrom, ktoré musíme kultivovať a neprestajne chrániť. Gréci útočili na rodinu v mene krásy a erosu. Marxisti útočili na rodinu v mene pokroku. A dnes na ňu útočí homosexuálne hnutie v mene súcitu a rovnoprávnosti.“

Svätý Otec Benedikt XVI. skonštatoval, že „útok na autentickú formu rodiny, zloženej z otca, matky a dieťaťa, ktorému sme teraz vystavení, nadobúda čoraz väčšie rozmery“.

Preto sa nik nemôže pozeráť na dnešnú situáciu rodiny nezaujato. To, akým smerom sa bude rodinná ustanovizeň ďalej uberať, sa dotýka každého jednotlivca, národa, celej ľudskej spoločnosti. Často nevieme dostatočne jasne a verejne prejavíť svoje presvedčenie, ale sme ukrytí a stiahnutí ako v ulite. Tento postoj však nie je správny, lebo zodpovednosť za ďalší osud rodiny máme všetci, či sa k nej vyjadrujeme, alebo nie, či ju obhajujeme, alebo mlčíme.

Som vďačný mnohým ľuďom, ktorí vynakladajú veľké úsilie na ochranu práv rodín, ktorí pozerajú perspektívne do budúcnosti na život, ktorý čaká ďalšie generácie. Búrať a ničiť je ľahšie, než stavať, lenže ak chce ľudstvo napredovať, musí cieľavedomo budovať predovšetkým medziľudské vzťahy, ktoré dostávajú pevný základ práve v rodine. Ďakujem všetkým, ktorí modlitbou a obetami podporili úspešný priebeh mimoriadnej biskupskej synody vo Vatikáne.

Mons. Ján Babjak SJ

Také malé bláznovstvo

Ako vzniklo vaše najznámejšie súsošie?

Myšlienka sa zrodila, keď som išiel domov z ateliéru. Stretol som kamaráta, ktorý je otvorený Božiemu Duchu. Povedal mi, že musím spraviť pomník nenarodeným deťom. Nikdy som problematiku neštudoval a nikdy ma to, priznám sa, nijako zvlášť nezaujímalo. Ale po tomto rozhovore to vo mne ostalo. Bolo to v treťom ročníku a mal som oznámiť tému bakalárskej práce. Vtedy som sám ešte nevedel, čo chcem. Na začiatku bolo viacero verzií súsošia, ktoré som chcel umiestniť v starej mestskej časti Banskej Bystrice. Nevyšlo to. Musel som spraviť

samostatnú sochu, ktorú by som dokázal obhájiť. A to je to najťažšie. Väčšinou sa sochy robia na konkrétnu udalosť a miesto. Keď som urobil konečnú verziu a mal som ju v malom modeli obhájiť, komisia mi oznámila, že nesúhlasia ani s témou, ani s výtvarným prevedením. A ak budem pokračovať, nedajú mi prejsť. Konkrétnejšie výhrady neboli sformulované. Ukázalo sa, že sloboda je neslobodou. Tému som vytiahol, lebo je zabudnutá. Nevnímal som to ako bič na konkrétnu situáciu, ale chcel som poukázať na to, že aj do takejto situácie prichádza odpustenie. Odprezentoval som

to ako svoje vnútorné prežívanie. Ako jediný sa ma zastal docent Gaspar. Podal mi pomocnú ruku a povedal: „Martin, poďme do toho. Ja ten čas obetujem.“ Pripravil mi všetky podmienky. Chcel dielo podporiť aj napriek tomu, že aj preneho tým vznikali isté problémy. Dodnes ma veľmi podporuje. Zasadzuje sa za to, aby socha bola vystavená ako príklad súčasnej modernej sochy. Toto bol veľmi silný moment. Vnímal som v tom Božiu ruku. Fotografia originálu sa neskôr dostala na web a obletela celú planétu. Zareagovala najmä

So sochárom Martinom Hudákom, autorom *Pomníka nenarodeným deťom*, tridsaťročným otcom dvoch dcér, rodákom z Banskej Bystrice, absolventom Akadémie umení v Banskej Bystrici, ktorý zakotvil v Telgarte na Horehroní, sme sa porozprávali o poslaní umenia, sochárskej tvorbe aj rodine.

Latinská Amerika, kde sa rozbehol projekt *Ráchelina vinica* zaoberajúci sa problematikou počateho dieťaťa. Vypýtali si povolenia, aby mohli fotografiu použiť na svoje propagačné materiály. Polepili ňou aj kamióny. Denne mi chodilo množstvo mejlov z Ameriky, Ruska, Austrálie, Talianska, Francúzska, Španielska... Písali mi konkrétne ženy, že toto je to, čo prežívajú. Potešil som sa, že Svätý Duch to takto zariadil. Pochopil som, že toto je téma nielen pre Slovensko, kde to na začiatku nebolo pochopené. Možno aj vďaka tomu sa to rozšírilo ďalej.

Celé sa to otočilo. V súčasnosti sochu uznali a včlenili do súčasného moderného umenia. Ak by ma však v začiatkoch nebol podržal pán docent, neviem, ako by to dopadlo. Naplnil svoje poslanie.

Čo nové priniesla práca na tejto soche do vášho života?

V prvom rade ma posunula smerom k podpore *pro life* akcií. Náuka Cirkvi je jasná: máme chrániť život. Ale po týchto hodnotách sa natoľko šliape (vojny, nepokoje, potraty...), že dnešná spoločnosť to už

nedokáže prijať. No neustále o tom musíme hovoriť. Aj keď nehovoríme. Umenie má svoj spôsob odovzdávania posolstva.

V druhom rade nás to reálne užívi. Ak sa niekde posviaca pomník, zakaždým cítim všetky ťažké veci, ktoré ma sprevádzali. Vidím však aj požehnanie. Aj v tom, že dodnes mám prácu. V škole na katedre mi povedali, že som jediný absolvent, ktorý sa živí sochárstvom. Naplňa ma bázeň, lebo za reklamu nič neplatím.

Pomník sa objavil aj pred rokom na Národnom pochode za život v Košiciach.

Všetko má na svedomí otec Pavol Hudák. On má originál vo Vysokej nad Uhom. Dosť úzko spolupracujeme, vie o všetkých mojich prácach. Vnímam, že záujmy Cirkvi sú všade rovnaké.

Čo znamená pracovať na niečom, čo bude vidno až na budúci rok?

Všetkému predchádza meditácia nad témou, modlitby a návšteva miesta, kde má byť socha umiestnená. Výber vhodných modelov, t. j. ľudí, a práca s nimi. Proces modelovania v mierke väčšinou mierne nadživotnej, neskôr formovanie a odlievanie. Vysekávanie z formy, retuš, prípadne pieskovanie a pigmentovanie. Je dôležité, aby sa socha začlenila do konkrétneho prostredia.

Aká je vaša ďalšia tvorba?

Moja magisterská práca sa volala *Ako dieťa*. Je to dieťaťko, ktoré padá z podstavca. Nemá strach, usmieva sa a natáhuje ruku, lebo vie, že rodič je blízko a zachytí ho. Zažívame rozličné životné skúšky a túžime sa o niekoho alebo niečo oprieť.

Hneď po škole som pracoval na monumente umiestnenom vo Vydrovskej doline, v oblasti Čierneho Balogu, kde sa pripomína Deň stromu. Hneď na začiatku náučného chodníka sa nachádza štvormetrová socha, ktorá sa volá *Dobročská jedľa*. Zobrazuje najmonumentálnejšiu jedľu, ktorá sa nachádzala v Dobročskom lese.

Pracoval som aj na dvoch sochách sv. Antona Paduánskeho. Jeden sa nachádza na námestí na Donovaloch a druhý je v Modrom Kameni.

Naposledy som pracoval na soche piety, kde sme okrem piety a bolesti chceli zobrazovať aj obrátenie a nádej. Aby to bolo aktuálne aj dnes, je tam aj Mária Magdaléna, ktorá symbolizuje dnešnú dobu. Dnešným hriechom sú rozbité rodiny, nevera, smilstvo... Ona sa obrátila. Zamilovala si Krista a je nám príkladom, aby sme aj my chceli byť stále s Kristom a ostali mu verní aj pod krížom. Kľáči a v šatke chytá Kristovu ruku

podobne, ako to robí kňaz, keď s monštranciou požehnáva. Je symbolom toho, že nech by bol hriech akokoľvek veľký, Božie milosrdenstvo je väčšie. Pieta je nainštalovaná pred kostolom v Sobranciach. Miesto je verejné a ľudia k nemu môžu prinášať svoje bremená – kamene a nimi obkladať pietu. Bol by som rád, keby to bolo miesto obrátenia.

Čo vás čaká v najbližšej dobe?

Najbližšie je to súsošie pre Poľsko. V meste Vroclav chcú pod záštitou primátora na cintoríne verejne pochovávať nenarodené deti. Potrebujú náhrobok, ktorého súčasťou bude kríž a kde bude okrem matky a dieťaťa aj otec. Socha má teda širší záber, zasahuje aj muža. V tomto prípade ide o spontánne potraty a o deti, ktoré sa dávali ako ostatný biologický materiál spaľovať. Súsošie by malo byť inštalované a posvätené v lete. Verím, že to stihnem. Toto je môj najväčší boj. Chvála Bohu, práca je, ale nie je dostatok času. Neprihliada sa na to, že umelecké dielo je ako dieťa v lone, že práca sa musí niekedy odložiť a dozrieť.

Ďalšou vecou je poslanie, kvôli ktorému som sa presťahoval na Horehronie, do Telgarty. Vzniklo občianske združenie horliteľov, vzácnych ľudí od Košíc po Bratislavu, ktorí dostali spoločnú víziu a chcú na Horehroní umiestniť monument – sochu Krista Kráľa. A keďže je tu Kráľova hoľa, chceli sme ju umiestniť na Kráľovej skale, ktorá sa nachádza tristo metrov pod vrcholom. Je to meditatívne miesto s nádherným výhľadom. Prosím teda o modlitby za toto dielo. Uvedomujem si, že by sa našli firmy alebo finančné skupiny, ktoré by rady realizáciu diela zaplatili, ale nechceme, aby bol za tým duch mamonárstva, ale aby to bolo miesto modlitby, za ktorým sú obety konkrétnych ľudí. Chodia sem skupinky ľudí, ktoré sa modlia priamo na skale. Aj vďaka nim máme pôdu prichystanú.

Väčšina mladých ľudí odtiaľto odchádza, a my sme tu zakotvili. Mať hneď po škole svoj ateliér je tiež zázrak. Mám iba tridsať rokov a všetky podmienky na monumentálnu tvorbu. Keď si to uvedomím, beriem to ako veľké požehnanie. A vôbec sochárstvo je také malé bláznovstvo. Keby som nemal podporu manželky a blízkej rodiny, tak by som to nemohol robiť. Ak niekam odchádzam, odhádzame spolu. Dnešná spoločnosť funguje inak, ale ja takto fungovať nechcem. Prvoradá je rodina. Sochárstvo beriem ako poslanie, ale druhoradá.

za rozhovor ďakujú Marek
a Dada Kolesárovci

Komu veriť?

O médiách sa často hovorí ako o ďalšej veľmoci. Média utvárajú obraz spoločnosti, zvlášť v dnešnom uponáhľanom svete. Podsúvajú tie „správne“ fakty, vyberajú si „správnych“ ľudí do relácií a vytvoria v človeku zdieľanie, že jeho postoj je jednoznačne správny. Jednoducho povedané, manipulujú verejnou mienkou, manipulujú človekom ako takým. Ale v čom záujme?

Vo svete bolo veľa zaujímavých situácií, keď sa z noci na noc vďaka niečímu rozhodnutiu zmenil postoj ľudí k osobám, národom i štátom. Ak si však myslíme, že my Slováci zaostávame, sme na veľkom omyle. Uplynul rok od *Národného pochodu za život* v Košiciach, a tak sa môžeme retrospektívne pozrieť na informovanie o tejto udalosti v našich médiách.

Ak si zoberieme najčastejšie sledovanú súkromnú televíziu, tá dala približne rovnaký priestor prezentácii *Národného pochodu za život* i protiakkii, ktorá sa konala v Bratislave. Pomer zúčastnených bol však neporovnateľný – desaťtisíce verzus pár stoviek ľudí. Je to štandardný postup televízie? Vôbec nie! Pri iných udalostiach nevyhľadáva a nedáva taký priestor „opozičným“ aktivitám. Ale ak ide o Cirkev, ak ide o kresťanské hodnoty, treba to v televízii vyvážiť niečím amorálnym, protikresťanským, proticirkevným.

Ak sa pozrieme na tlačene médiá, tak napríklad denník SME zašiel ešte ďalej a vo zvýšenej miere pozitívne informoval o *Dúhovom pochode*, pričom *Národnému pochodu za život* venoval nielen menej priestoru, ale napríklad ako popis jednej z ilustračných fotografií, ktorá zobrazuje na kolenách sa modliacich účastníkov niektorej zo skorších slovenských *pro-life* akcií, je pripojený text s ironickým nádychom: „Niektorí pôjdu do kolien“.

Ďalší slovenský denník Pravda začal s tematicky ladeným spravodajstvom už skôr a zosmiešňoval *Národný pochod za život* a ďalšie prorodinné aktivity s použitím slov ako „demagógia“, „citové vydieranie“ a „nastoliť kráľovstvo nebeské“. *Dúhovému pochodu* boli venované štyri fotografie (z toho jedna na titulke) a oslavný reportážny článok. Košickému pochodu za život sa venoval kratší informačný článok bez fotografie. V tomto čísle je aj značne absurdná karikatúra zobrazujúca diskrimináciu dieťaťa, ktoré nepochádza z muža a ženy.

Etický kódex novinára nepriamo zakazuje všetky ďalšie mediálne-manipulačné metódy. Ak máte pocit, že to naši novinári nerešpektujú, prečítajte si kódex celý a možno zažijete ten pocit ešte niekoľkokrát.

Juraj Gradoš

Práca

V tomto článku budeme pokračovať na tému *Práca*. Pán Boh nám dal prácu ako požehnanie, ako nevyhnutnú skutočnosť nášho života, ktorá buduje náš charakter. Postaral sa o naše dary a talenty, a vystrojil nás pracovnými schopnosťami. Záleží mu na tom, aby sme boli úspešní a aby naša práca prinášala pokrok, radosť a osoh všetkým. A preto nás učí, že máme pracovať vždy s postojom, že pracujeme pre Pána.

Čo od nás Pán očakáva? Aké ďalšie princípy nám ukazuje vo svojom Slove?

Máme pracovať usilovne

Biblia nás učí robiť svoju prácu usilovne a čo najlepšie. Ako Kristovi nasledovníci môžeme svojou prácou osláviť Boha, a preto by sme sa nikdy nemali uchýliť k lenivosti či k priemernosti.

„Všetko, čo vykonať je schopná tvoja ruka, konaj svojou silou!“ (Kaz 9, 10a)

„... usilovnosť človeka je vzácnym imáním.“ (Prís 12, 27)

„Už (aj ten, kto je) vo svojej práci nedbalý, je bratom toho, ktorý (všetko) premárnil.“ (Prís 18, 9)

Pavlov život bol príkladom pracovitosti. „... vo dne v noci sme ťažko a namáhavo pracovali, aby sme nikomu z vás neboli na ťarchu... chceli sme vám seba dať za vzor, aby ste nás napodobňovali.“ (2 Sol 3, 8 – 9)

Nemáme sa prepracovať

Biblia nás tiež učí, aby sme prácu vyvážili oddychom. Ak však naša práca vyžaduje toľko času a energie, že zanedbávame

vzťah s Kristom alebo našimi najbližšími, tak potom pracujeme veľa. Preto nám Pán prikazuje:

„Šesť dní budeš robiť, v siedmy deň však zachováš sobotu. Aj v čase orby a žatvy zachováš sobotu!“ (Ex 34, 21)

Odpočinok sa môže stať otázkou viery. Môže Pán zariadiť, aby šesť pracovných dní bolo produktívnejších než sedem? Môže šesť dní stačiť? Áno! Pán ustanovil týždenný odpočinok pre naše fyzické, duševné a duchovné zdravie. Práca sa nemá stať cieľom nášho života. Dajme si pozor, aby sme sa neuchýlili k modlárstvu, ktoré Šalamún opísal ako nezmyselné (porov. Kaz 2, 4 – 11).

Máme byť čestní

„Nekradnite, neluhajte a neklamte jeden druhého.“ (Lv 19, 11)

Poznáme tie naše vyjadrenia: „Veď všetci to robia!“ Alebo z neblahých čias komunizmu: „Kto nekradne, okráda vlastnú rodinu!“ Ale toto je epidémia nášho národa a rodín! Môžeme tak konať? Môžeme si sadnúť na súdnu stolicu a povedať: „Však mi neplatia, tak si to vynahradím?“ Pozrime sa, čo Pán učil Izraelitov:

„Usilujte sa o blaho mesta, kde som vás poslal do zajatia, a modlite sa zaň k Pánovi, pretože v jeho blahu je i vaše blaho.“ (Jer 29, 7)

Áno, možno sa nám pri tomto slove z Jeremiáša otvára nožík vo vrecku: „Ste normálni? Chcete odo mňa, aby som žehnal a usiloval sa o blaho toho, ktorý ma zdiera?“ Nuž, brat, sestra, áno, takto usmerňoval ľud Pán a Boh. Ten istý Pán a Boh, ktorého ty voláš svojim Otcom. Iba takto prichádza obroda a zmena. Žiadna iná sila nezmení tento svet, našu krajinu, naše mesto, našu rodinu. Najničivejšia zbraň je láska a pokoj. Tá už zničila a premohla nepriateľa veľakrát.

Máme si ctíť našich zamestnávateľov a modliť sa za nich

Zbožní ľudia si vždy ctia svojich nadriadených. Vytvoriť pracovné miesta, zabezpečovať zákazky, mať zodpovednosť za bezpečnosť pri práci, za rodiny skrze živiteľov rodín, to nie je ľahká práca. Mnohí z nás by nemenili a mnohí ani nemáme schopnosti na podnikanie. Preto sa máme modliť a ďakovať Bohu za takýchto ľudí. V Prvom Petrovom liste (2, 18) sa píše:

„Sluhovia (zamestnanci), podriaďte sa so všetkou bážňou pánom a nielen dobrým a miernym, ale aj zlým.“

Sluha a otrok nemal na výber, kde bude pracovať, my áno. Akokoľvek sa na to

pozrieme, nikto nás nemôže prinútiť vybrať si prácu, ktorú robíť nechceme. Naše postavenie je o dosť iné, ako bolo za čias otrokov. No na Slovensku sme, žiaľ, zvyknutí na zlé vzťahy medzi zamestnávateľom a zamestnancom. Môžeme to začať meniť. Od seba. Ako vzor nám môže slúžiť príklad z Knihy Daniel. Daniel bol dôveryhodný, verný, nie podplateľný ani nedbalý (6, 4), neustále sa modliaci (6, 10) a nevinný (6, 21) zamestnanec. Vedel, komu slúži. Keď čítame celú siestu kapitolu, musíme ostať v údive. Danielov zamestnávateľ – kráľ Dárius, pohan, sa bojí o jeho život. Celú noc nespál, nejedol a nad ránom utekal s krikom k levovej jame v strachu, či Daniel, jeho zamestnanec, prežil. A všetci sa báli Danielovho Boha a mali pred ním bázeň po tom, čo videli, ako živý Boh Daniela zachránil. Ak máme vieru v Boha, ktorý všetko môže a vládze urobiť, a vytrvalo si ho ctíme ako Daniel, sme víťazmi a aj králi, pohania a vladári dnešných čias nás budú rešpektovať. Skús si prečítať celý jeho príbeh v Knihe Daniel. A čo Jozefov príbeh? Milovaný a rozmaznávaný syn Jakuba s farebným plášťom predaný do otroctva bratmi. Otroek Putifar, povýšený pre Božiu priazeň na správcu jeho domu, neskôr nespravodlivo obvinený jeho ženou, vrhnutý do väzenia. Neskôr sa pre priazeň a múdrosť od Boha stáva vedúcim žalára, potom vykladá sen faraónovi a stáva sa prvým mužom po faraónovi (Gen 37 – 47 kap.). Ešte stále si myslíš, že Biblia je nudná kniha, ktorá ti nemá čo povedať? A už vôbec nie o peniazoch a práci?

Máme si ctíť kolegov a nikdy ich nemáme ohovárať

„Nehanob sluhu (zamestnanca) pred jeho pánom, veď by ťa klial, a ty by si sa prevínil.“ (Prís 30, 10)

Svojich kolegov som nedostal náhodou. Vždy sa mám medzi ľuďmi niečo naučiť. Učiť sa svedčiť životom, slovami alebo sa učiť čnostiam. Vidíme, že ani Daniel (Dan 6) nevyhľadával pomstu, napriek tomu, že ho jeho spolupracovníci zradili a snažili sa ho zabiť v levovej jame.

Máme si ctíť svojich zamestnancov a modliť sa za nich

V Liste Efezanom 6, 7 – 9 čítame: „A slúžte ochotne, ako Pánovi, a nie ako ľuďom. Veď viete, že každý, aj otrok, aj slobodný, dostane od Pána odmenu, ak urobí niečo dobré. A vy, páni (zamestnávateľa), správajte sa k nim takisto a prestaňte sa vyhrážať, veď viete, že aj ich, aj váš Pán je

v nebi a on nenadrža nikomu.“ So zamestnancom treba vždy zaobchádzať spravodlivo a s úctou. „Páni, dávajte otrokom, čo je spravodlivé a čo si zaslúžia, veď viete, že aj vy máte Pána v nebi.“

(Kol 4, 1)

Aj Malachiáš (3, 5) varuje zamestnávateľov, aby neboli nespravodliví pri vyplácaní zamestnancov, a Deuteronomium (24, 14 – 15) od zamestnávateľov vyžaduje, aby boli k potrebám zamestnancov citliví a platili načas. A o výplate nachádzame aj tieto slová:

„Mlátiacemu volovi nezaviažeš papuľu a robotník si zaslúži svoju mzdu.“ (1 Tim 5, 18)

A ďalej:

„Nerobte nič z nevraživosti ani pre márnú slávu, ale v pokore pokladajte jeden druhého za vyššieho. Nech nik nehľadá iba na svoje vlastné záujmy, ale aj na záujmy iných. Zmyšľajte tak ako Kristus Ježiš.“ (Flp 2, 3 – 5)

Práca sa nemá stať prostriedkom vykorisťovania. Kedykoľvek ľudí využívame na vlastné ciele bez ohľadu na ich dôstojnosť či potreby, neposlúchame Boží plán. A takto hrešiť môžeme, či sme zamestnávateľia, nadriadení, alebo spolupracovníci. Naša oddanosť druhému najväčšiemu Božiemu prikázaniu: „Miluj svojho bližšieho ako seba samého“ nás ochráni od takéhoto vykorisťovania iných.

A keď sa vrátime k Jozefovmu a Danielovmu príbehu, môžeme si všimnúť, ako veľmi boli požehnaní ich zamestnávateľia pre ich vieru a srdce. Aj ty sa môžeš modliť za takých zamestnancov.

Na tému *Práca* by sme mohli nájsť ešte veľa príbehov z Biblie. Ale na začiatok a motiváciu azda postačuje aj tento úvod. Tým, ktorých táto téma zaujala viac, odporúčame zahľbiť sa do Ježišovho života v Novom zákone z pohľadu jeho pracovnej činnosti. Do svojej tridsiatky isto pracoval v rodinnej firme ako tesár a potom ďalej neúnavne ako ohlasovateľ Božieho kráľovstva.

V nasledujúcich článkoch sa budeme zaoberať výdavkami, ako ich riadiť a ako si vytvoriť plán kontroly výdavkov, s kým sa radiť a ako sa rozhodovať. ■

Ludmila Koščová
(spracované podľa kurzu *Biblia a peniaze Crown Financial Ministries* v preklade Evanjelizačnej školy sv. Mikuláša v Prešove)
ilustračná snímka: www.flickr.com

Akupunktúra

Akupunktúra nachádza svoj pôvod v starom čínskom náboženstve, v taoizme. V čínskej filozofii zohrávajú dôležitú úlohu sily *jin* a *jang*. Len čo sa naruší rovnováha medzi týmito silami, vzniká choroba. Celá taoistická filozofia hlása súlad medzi človekom a vesmírom. Človek sa teda podriaďuje vláde nebies. Hviezdy a prírodné sily majú ovplyvňovať procesy prebiehajúce v ľudskom tele.

Ľudský organizmus môže fungovať len vtedy, ak je správne naladený na kozmickú energiu *čchi*, ktorá podľa čínskych predstáv prúdi v tele po určitých dráhach – meridiánoch, ktoré spájajú všetky orgány tela. Polovica meridiánov je označovaná ako *jin*, druhá polovica meridiánov je označovaná ako *jang*. Úlohou akupunktúry je udržiavať meridiány *jin* a *jang* v rovnováhe. Na meridiánoch sú umiestnené tzv. aktívne body, pomocou ktorých možno ovplyvňovať tieto dráhy tak, že sa do nich vpichne akupunkturná ihla. Podstata akupunktúry teda spočíva v stimulácii (podráždení) aktívnych bodov vpichom špeciálnych tenkých ihliel. Aktívne body sú presne určené miesta na povrchu tela, v koži, podkoží, vo svalstve či na slizniciach a majú vnútornú spojitosť s vnútornými orgánmi. Podráždením týchto bodov (vpichom, tlakom, teplom, slabým elektrickým prúdom a pod.) možno liečebne pôsobiť na vnútorné orgány. Existenciu meridiánov sa vedeckými metódami nepodarilo dokázať.

Mladšou sestrou akupunktúry je akupresúra. Ide o alternatívnu liečebnú metódu, ktorá sa zakladá na masírovaní citlivých bodov v koži, pričom využíva rovnaké body ako akupunktúra. Tlak na aktívne body sa vykonáva najčastejšie prstami ruky alebo tupým koncom špicateho predmetu. Úlohou akupresúry rovnako ako pri akupunktúre je udržiavať meridiány *jin* a *jang* v rovnováhe. Akupresúra je často nesprávne zamieňaná za reflexnú terapiu, pretože pri oboch technikách ide o využívanie tlaku na určité miesta tela. Akupresúra je však masáž akupresúrnych bodov na celom tele. Pri reflexnej terapii sa stimulujú body iba na chodidlách, dlaniach a ušiach.

Spomenuté liečebné metódy majú obnoviť harmóniu medzi človekom a vesmírom, aby kozmická energia mohla ozdravujúco pôsobiť na organizmus chorého človeka. Toto učenie, ktoré hlása, že svet je univerzálne prepojený s neosobným duchovným princípom – vesmírnym duchom, však úplne odporuje kresťanskému učeniu.

Antónia Rabatínová

Archieparchiálna škola animátora dobrovoľníka v GMC Bárka v Juskovej Vóli

Autorita učiteľa

Pomaly, ale isto krásne sa zafarbujúce lístie na stromoch, ranné hmly, popadané gaštany, trolejbusy, autobusy naplnené školákmi nám už pár týždňov prezrádzajú, že leto sa s nami lúči a otvára dvere jeseni. S týmto ročným obdobím sa spája aj začiatok školského roka.

Veru tak. Vyučovací proces je už v plnom prúde. Zvonček prezrádzajúci začiatok vyučovania, chodby plné žiakov a študentov, otvorený školský bufet, trieda, zborovňa, učiteľ. Vo chvíli, keď vstúpi do triedy, žiaci sa utíšia, pozdravia, v tichosti čakajú s pomôckami na lavici, čo sa bude diať, sú aktívni, pozorní, zapájajú sa do vyučovacej hodiny. Učiteľ je pre nich vzor – autorita.

Realita súčasnosti alebo len nostalgická spomienka na to, ako to bolo niekedy?

Dnes si zvládnutie vyučovacej hodiny vyžaduje zo strany učiteľa veľa námahy. Často

sa stretávame s názormi, že kedysi to bolo inak. Učiteľ mal väčšiu autoritu, ak bolo treba, vytiahol aj paličku a použil ju. Deti si viac vážili vzdelanie. Dnes je to inak. Častý výraz: „Teraz je iná doba, deti sú také a také...“ Pravdou je, že mnoho vecí je popredu, u ľudí vznikli nové potreby, rodičia v snahe dať deťom čo najviac, akoby zabudli na to podstatné, dať im seba samých, dať im svoj čas. Ak sa toto z rodiny vytratí, dieťa si nachádza rôzne iné záujmy, ktoré mu vôbec nie sú osožné, a potom je ťažšie zvládnuť aj v škole. Ak nemá autoritu pred rodičmi, nemá ju ani pri učiteľovi.

Keď prichádza do školy mladý učiteľ, má to ťažšie. „Mladý učiteľ, čo nám ten môže?“ No dôležité je hneď na začiatku stanoviť pravidlá, predstaviť ich žiakom, a nepoľaviť. Držať sa ich. Určiť si hranicu. Dôležité je zachovať si určitú pedagogickú profesionalitu, no stále mať na mysli, že žiaci nie sú stroje ani kusy materiálu, s ktorým pracujeme, ale ľudské bytosti,

ktoré prichádzajú z rôznych rodín, prostredia či s rôznymi problémami.

Moja skúsenosť

Keď som nastúpila pred siedmimi rokmi na svoje súčasné pracovisko, bolo spočiatku naozaj ťažké vybudovať si autoritu, rešpekt. Zvlášť, keď som učila aj študentov len o pár rokov mladších ako ja. Ani dnes ešte nemôžem povedať, že je to super, že vojdem do triedy a žiaci sú v pozore. Stále sa tejto autorite učím. S istotou však môžem povedať, že veľmi záleží na prístupe učiteľa. Snažím sa mojich študentov brať takých, akí sú. Každý študent je jedinečnou osobnosťou. Ale keď si neplnia svoje povinnosti a určené pravidlá sú porušené, odzrkadlí sa to v podobe nedostatočnej, prípadne výchovných opatrení. Ak si vyžaduje ich správanie zvýšenie hlasu, tak to urobím. Snažím sa ich vždy upozorniť. Vysvetliť, prečo je to, čo povedali či urobili, nesprávne. A za každú prejavenu snahu a ochotu ich pochváliť.

Beáta Baranová

Úžasné a vzácne

Sochár Martin Hudáček, v tom čase študent výtvarných umení, vytvoril súsošie, aby upriamil pozornosť na dve skutočnosti. Jednou je ničivá silu potratu vplývajúca na ženu, druhou fakt, že skrze Božiu lásku a milosrdenstvo možno dosiahnuť uzmiernenie a uzdravenie.

Mnohí toto dielo ocenili ako nesmierne účinné znázornenie postpotratového syndrómu. Súsošie o ňom vypovedá citlivo, vyvoláva veľa emócií a je podnetom k mnohým interpretáciám.

Doktorka Martha Shupingová MD, psychiatricka, ktorá už viac ako 20 rokov pomáha ženám zotaviť sa po potrate, hovorí: „Verím, že toto nádherné vyobrazenie zarezonuje v srdciach mnohých žien, ktoré podstúpili potrat. Hlboko to znázorňuje to, čo zažili.“

„Predstavuje to veľmi krásny obraz hlavnej súčasti uzdravenia sa po potrate,“ poznamená Kevin Burke, sociálny pracovník s licenciou v *Rachel's Vineyard Ministries*. „Ide o to, že presne to dieťa, o ktoré pri potrate prišli, je teraz s Božou milosťou nástrojom, ktorý volá zranenú matku a otca k pokániu a uzdraveniu v Kristovi.“

Julie Thomasová z Atlanty, ktorá má za sebou skúsenosť potratu a angažuje sa v post-abortívnom programe *Operation Outcry*, sa vyjadrila: „Veľmi sa mi páči, že dieťa nie je zobrazené ako bábätko, ale ako malé dievčatko – počas nášho štúdia Biblie o tom často hovoríme a z nejakého dôvodu veľa z nás verí, že keď sa dostaneme

do neba, naše deti tam budú ako batoľatá, tak ako aj toto dieťa zo súsošia. ... Tiež sa mi páči to, že dieťa je priehľadné a vyzerá takmer ako anjel. Zdá sa, že matka zažíva veľké utrpenie, čo je takisto veľmi realistické. Veľmi sa mi páči, že dieťa vystiera ruku, aby sa dotklo matkinej hlavy. Viem si predstaviť, že matka tento dotyk cíti, a verím, že vstane a bude vyššia než predtým. Myslím, že tento obraz je veľmi silný a dojímavý a môže viesť k prvému kroku uzdravenia matky, ktorá potratila svoje dieťa.“

Istá žena z Latinskej Ameriky, ktorá má tiež za sebou potrat a v procese uzdravenia jej pomohol *Projekt nádeje*, hovorí, že toto súsošie „je jednoducho... úžasné. Premohli ma emócie a zastavila som sa, aby som sa naň potrela... Cítila som veľa vecí... Tá žena so všetkou bolesťou koncentrovanou v tvári, ktorú má v dlaniach. Takisto je tu zobrazená hanba... A dcéra, ktorá jej žehná, vystierajúc k nej svoju ruku, pre mňa predstavuje veľkosť odpustenia, veľkosť odpustenia toho dieťaťa skrze Božiu lásku. Priehľadnosť dieťaťa znamená, že prichádza z miesta, ktoré je čisté. Hovorí to o odpustení, ktoré cítime po tom, ako sme prešli žiaľom... Vzácne... skutočne vzácne“.

„Toto súsošie trhá srdce,“ hovorí skúsený líder programu na zotavenie sa z potratu William Kurz SJ z Marquette University v Milwaukee. „Je posolstvom o potrebe odpustenia a uzdravenia pre matku, ktorá prežíva bolesť po potrate, a to dokonca aj

niekoľko rokov po ňom... Vypovedá to nádherné a priamo o intenzívnom a hlbokom zármutku matky, a takisto o dôstojnosti potrateného dieťaťa. ■

spracované podľa LifeSiteNews.com
snímka: Mária Žarnayová

Obrátenie Meletija Smotrického

Kto by si bol pomyslel, že zarytý protivník cirkevnej jednoty a Jozafátov otvorený nepriateľ Meletij Smotrický zažije také radikálne obrátenie ako kedysi Šavol pred bránami Damasku? Čo nedokázal Jozafát Kuncevič za života, stalo sa po jeho smrti. Hoci Meletij nikoho otvorene nenahováral, aby siahol Jozafátovi na život, predsa len jeho knihy, v ktorých otvorene napádal cirkevnú jednotu a rozdrúchaval nenávisť voči zjednoteným, prispeli k otvorenému boju proti uniátom. Keď sa Meletij dozvedel o Jozafátovej smrti, doľahol naň strach. Báľ sa, že bude obvinený zo spoluúčasti na zločine. Vytratil sa z krajiny, a pretože sám nebol presvedčený o pravdivosti svojich

názorov, vydal sa na kresťanský východ, aby si svoje presvedčenie potvrdil. Ale zažil šok! Najprv prišiel do Carihradu, kde hľadal oporu u patriarchu Cyrila Lukarisa, svojho bývalého učiteľa. Bolo to však veľké sklamanie. Zdesený zistil, že patriarcha, ktorý má byť garantom pravej viery, je naskrz preniknutý myšlienkami protestantizmu. Čo robiť? Vydal sa do Jeruzalema, na miesta, ktoré Pán posvätil svojou fyzickou prítomnosťou. Aj tu však namiesto útechy videl len zmätok a obrovský náboženský úpadok. To isté videl aj pri návšteve alexandrijského patriarchátu. Všade obrovská nevedomosť, zanedbané chrámy, svätokupectvo a mravný úpadok. V duchu si hovoril:

Skutočne, kde je Peter, tam je Cirkev! Cestou do vlasti sa rozhodol, že sa stane zjednoteným. Zriekol sa schizmy a napísal pápežovi prosbu o prijatie do Cirkvi. A opäť sa dal do písania kníh, teraz však v opačnom duchu. Jednej dal názov *Apológia cesty na východ*. V nej opisuje úpadok, ktorý videl na východe, a zavrhuje všetko, čo kedysi napísal. Keď sa o jeho vnútornej premene dozvedeli nezjednotení pravoslávni, vyvinuli naňho taký tlak spojený so zastrášaním, že sa zo strachu zriekol únie. Onedlho to veľmi oľutoval. Znova prosil o prijatie do Cirkvi. Teraz už nastalo.

Marko Durlák

Jesenné vzkriesenie

Iveta zvolala deti, a kým sa Michal chystal, začali sa modliť ruženec. On pokrútiac hlavou sa vybral za partiou. Všetci mu v krčme dali za pravdu. Žena sa tak správať nemá. On urobil dobre. Veď čoho všetkého sa už kvôli nej zriekol!

Po troch hodinách sa vrátil domov. Vonku už padal súmrak a aj v jeho srdci bolo tmavo. V tichej atmosfére si vzal jesť, sadol si pred športový kanál a sledoval zápas.

Iveta uložila deti spať, sadla si na kraj postele a modlila sa. Potom vstala, odišla do obývačky k ikone a pobožkala ju. Akoby si žiadala pokojný spánok či jej chcela dať dobrú noc. Nechcela usnúť bez rozlúčenia.

„Idem spať,“ povedala pokojne Michalovi. Ten ani oči neodvrátil od zápasu a iba zamrmľal.

Pondelkové ráno prinieslo tradičný zhon. Deti do školy, rodičia do práce. Iveta stihla cestou z domu pohľadiť ikonu. Na viac nebolo času. Hodiny plynuli ako voda. A večer? Spoločná modlitba v nedohľadne. Uvidím zajtra, pomyslela si Iveta. Odložím to na neskôr, možno ju to

prejde, pomyslel si Michal. A zasa večer a ráno, utorok. Keď ale ani v utorok večer sa Michal nechcel modliť, vzala Iveta do ruky akatist a kým on pozeral zápas, modlila sa ho v obývačke. Bol to zvláštny pohľad: žena s dcérou po boku a synčekom na kolenách sa modlili k ikone a o pár metrov ďalej muž sledoval žiariaci monitor televízora.

V izbe bolo počuť vzrušený hlas komentátora. Zrazu sa obraz pohol, objavili sa na ňom štvorčky a na obrazovke zasvietil nápis informujúci, že nastala porucha. Akosi letmo sledujúc, čo sa deje na obrazovke, začul slová modlitby svojej manželky: „Nebeský Otče, požehnaj rodiny otcami, čo sú ti podobní. Nebeský Otče, požehnaj rodiny otcami, čo sú ti poslušní. Nebeský Otče, požehnaj rodiny otcami, čo túžia v pravde žiť. Nebeský Otče, požehnaj rodiny otcami, čo túžia verní byť.“ Nevenoval tomu pozornosť. Vstal a z chladničky si vybral pivo. Mlčky sa postavil za Ivetu a pozrel jej cez plece do brožúrky, či sa to tam naozaj tak píše. A bolo to tak. Sadol

si k televízoru a popíjal pivo čakajúc, kedy znova obnovia priamy prenos.

Večer sa skončil. V stredu ráno si obliekol oblek – mali mať poradu s generálnym riaditeľom. Iveta mu upravila kravatu a vybrali sa za plnením každodenných povinností. Ale riaditeľ meškal. Michal začal byť nervózny a prehrabával sa vo vreckách saka. Zrazu objavil brožúrku od kňaza. Keď zistil, čo to má, prv ju strčil späť, no po chvíli zo zvedavosti, čo sa to modlí jeho žena, ju vzal a začal v nej listovať. Aspoň keby sa kňaz spýtal, tak mu z nej dačo odrecituje, pomyslel si. Začítal sa. V mysli sa mu vynárali obrazy z detstva, z hodín náboženstva, keď im starý farár hovoril o stvorení sveta, o Abrahámovi, Jozefovi... Spomínal si na detstvo, ktoré bolo ukončené náhlou smrťou otca pod kolesami auta. Pekné obrazy vystriedali pochmúrne. Vybavila sa mu postava muža, ktorý spôsobil toľko bolesti, ako sedí na chodbe súdu a v rukách drží ruženec. Vtedy sa prestal modliť. Robí, čo musí, ale odvtedy je v jeho srdci niekedy až nenávisť k modlitbe. Pozrel sa na brožúrku pred sebou. Kým bol v spomienkach, automaticky ju zatvoril. „Kde som bol?“ spýtal sa v duchu trochu nervózne sám seba. Rýchlo ju prelistoval snažiac si spomenúť. Očami prebehoval texty a zrazu mu pohľad ostal na slovách: „Nebeský Otče, požehnaj rodiny, z ktorých si niekoho k sebe vzal. Nebeský Otče, požehnaj rodiny a toho, kto v dome ostal sám.“ ■

Jeremy
(pokračovanie v nasledujúcom čísle)
ilustr. snímka: flickr.com

Dodatok k rozhovoru

Počas rozhovoru sochár Martin Hudáček porozprával aj svoju skúsenosť zo Sbraniec: „Keď sme prednávalom v Sbraniach inštalovali pletu, chodili tam húfy Rómov. Kľakali, modlili sa. Bol som hotový z toho, ako to prežívali. Mladšie deti, ktoré povinne chodia na náboženstvo, učili starších, prečo má ten muž v súsoší prebité nohy, a vysvetľovali, že bol za nás obetovaný. Keď odchádzali, tak sa ma pýtali: „To naozaj za nás?“ „Naozaj za nás.“ A chceli za každú cenu nejako pomôcť. Povedal som im: „Udržujte tu čisto. Chráňte to, nech to nikto nezničí. Prichádzajte sem aj večer, robte hliadky a ochraňujte si to tu.“ Vraveli, že tam budú každý deň.“

Dada Kolesárová

Utiereň

Po okiadzaní vzal kňaz zaprestolný kríž a vošiel s ním do predsieni, kde po zaspievaní 170. verša 118. žalmu: „*Nech vstúpi k tebe moja prosba, Pane*“, spieval kňaz nahlas verš na vchod (predpísaný verš žalmu na daný deň či sviatkov) a vchádzal so spomínaným krížom do chrámu, pričom kríž bol podľa svedectiev ozdobený troma sviecami, ako je to dodnes pri paschálnych obradoch.

Takto vstúpil do chrámu cez hlavné dvere, zatiaľ čo ľud vstupoval bočnými, položil kríž pred oltárnu časť chrámu a po dokončení 118. žalmu melodickým spevom prednášal starozákonnú pieseň troch mládenčov v ohnivej peci. Po nej sa čítal synaxár (čítanie o živote svätca daného dňa či o sviatku) alebo iné vhodné čítanie z poučení otcov. Potom nastúpila starodávna a centrálna časť utierne – 50. žalm. Prednášal sa podobne ako mnohé žalmy vo vtedajšej dobe, teda na dva chóry po veršoch. K nim sa ako refrén opakoval tropár dňa, sviatku alebo svätého. V dobách Simeona Solúnskeho je po tomto žalme zmieňovaný kánon, ktorý však v 9. stor. ešte nemal takú podobu, ako poznáme dnes.

Keďže neexistovali také bohatstvá stichír, ako sú známe dnes, refrénom pre nasledujúce žalmy, ktoré nazývame *Na chvalitech* boli vybrané práve z ich veršov: „*Tebe, Bohu, patrí pieseň*“ alebo „*Vzdajte slávu Bohu*“ a podobne. Po piesni proroka Zachariáša a bohorodičniku zobral čitateľ kríž do rúk, vystúpil na ambón a odtiaľ spieval *Veľké slávoslovie* so svojimi časťami. Na záver sa čítalo evanjelium, po ktorom nasledovali zvyčajné ekténie a prepustenie.

Je zaujímavé, že podobne ako pri večerni, ani pri utierni nie sú uvádzané kňazské modlitby, ako ich vidíme dnes, teda nie sú zahrnuté na jediné miesto, ale odrážajú prednášanie jednotlivých žalmov a evanjelia počas celej utierne.

Aj keď z vyššie spomenutého je zrejmé, že dnes náš spôsob modlitby utierne nie je rovnaký, predsa v ňom vidno aj štruktúru, ktorá je známa dodnes.

Naša utiereň sa dnes delí na štyri základné časti vo vzťahu k štyrom „nočným strážam“:

- šesťžalmie s veľkou ekténiou a *Boh je Pán*;
- katizmy so 118. žalmom alebo polyjelejom a evanjeliom;
- kánon;
- chváliteľné* žalmy so *slávoslovím* a ekténiami.

Tento spôsob delenia nebol známy hneď od začiatku formovania nášho obradu, ale je výsledkom stáročného vývoja, ktorý však nie je dobré odbúrať. Skôr treba pochopiť myšlienku modlitby a celonočnej bohoslužby najmä v Pánov deň, v nedeľu. ■

Michal Bučko

Modlitba za víťazstvo kráľa

Požehnania 20. žalmu sa čítajú s pôžitkom vánku v letnej horúčave. S pôžitkom utišujúceho lieku v čase bolesti. Prinášajú slová modlitby s mocou premeniť život.

Vypočutie Pánom, pomoc zo svätyne, Božia ochrana, podpora v kráčaní pomedzi životné ťažkosti sú korunované žehnaním, aby Pán doprial človeku to, po čom túži jeho srdce, a splnil jeho zámery.

Ale po čom skutočne túži ľudské srdce? Svätý Augustín v známom výroku hovorí, že ľudské srdce túži po Bohu. Kdesi vnútri to prizná ne jeden človek. Túži po Božej blízkosti. Ale aj po mnohom inom. V Knihe Kazateľ po známych slovách tretej kapitoly o tom, že všetko má svoj čas, autor hovorí: „Spoznal som, že nie je pre nich nič lepšie, ako sa radovať a konať vo svojom živote dobro. Aj to, ak niekto môže jesť a piť a zakúsiť dobro popri svojej námahe, je Boží dar.“ (Kaz 3, 12 n, ekumenický preklad) Skúsenosť z ľudských rodín hovorí, že rodičia chcú dobre svojim deťom. Sú ochotní vzdať sa mnohého, aby im dopriali dobré veci. Aj nebeský Otec praje človeku dobro. V každej (!) oblasti. Prečo by to malo byť inak?

Problém, na ktorý upriamuje pozornosť dnešný žalm, nespočíva v snahe vyvíjať aktivitu, ktorá presvedčí nebo, aby zoslalo požehnanie. Naopak. Požehnanie je pripravené, aby sa vylievalo na ľudské životy bez prestania. Otázne je, v čo (alebo v koho) vkladá človek dôveru.

„Na vozy sa spoliehajú jedni, druhí na kone, ale my vzývame meno Pána, nášho Boha.“ (Ž 20, 8) Vozy a kone si mnohí „skúsení kresťania“ dokážu hravo nahradiť ľudskou pomocou uprednostnenou pred Božou rukou, ale aj snahou o okultné spôsoby (alternatívna medicína, veštenie a pod.) – a s pocitom hrdosti konštatovať, že oni už vedia, „kde je sever“, a ako kresťania v každej situácii siahajú po modlitbe. To je dobre. Ale o čo v ťažkých situáciách prosíme? Po čom naozaj vtedy túžime? Alebo – podme ešte ďalej – prečo je nám ťažko? Veľmi jednoduchá odpoveď znie – lebo situácia, ktorej čelíme, sa nám nepáči. Nechceme ju. Máme inú predstavu o svojom živote. O vzťahoch. O sociálnej situácii a pod. A chceme riešenie hneď a zaraz. Tak, aby sme boli spokojní.

Čo je mojím „vozom a koňom“? Vlastná predstava, čo je pre mňa dobré. Keď sa súťaž v behu či inom druhu pretekov, je múdre nevyplývať všetky sily hneď na začiatku. A tak ten, kto je nakoniec víťazom, spočiatku nevyčnieva z radu a šetrí si sily na záverečný šprint.

Ak má Boh v rukách našu situáciu, neraz v začiatku riešenia jeho pomoc tiež nemusí vyzerať „víťazne“. Ale spoliehanie sa na Božiu múdrosť spôsobí, že ho necháš robiť jeho prácu. V dočasných komplikáciách budeš vedieť, že sú dobré pre záverečný triumf. Že bez týchto „komplikácií“ by budúci triumf nenastal. Nebudeš sa spoliehať na plný voz svojich predstáv a nenecháš sa ťahať neskruteným koňom vlastnej hlúposti. Budeš dôverovať. A zvíťazíš. ■

Valéria Juričková

PONDELOK 27. október

Svätý mučeník Nestor

Čítania: Flp 4, 10 – 23, zač. 248; Lk 7, 36 – 50, zač. 33

... s plačom pristúpila zozadu k jeho nohám, začala mu slzami máčať nohy a utierala mu ich svojimi vlasmi... (Lk 7, 38)

Sv. Augustín píše: „Stačí raz zhrešiť, aby sme plakali naveky.“ Táto žena hriešnica zhrešila nejeden raz. Pán Ježiš povedal, že sa dopustila „mnohých hriechov“. Mala teda dôvod na plač. Plakala nad svojím hriešnym životom, ale zároveň uverila Ježišovej láske a milosrdenstvu. Uverila a milovala prv, než dostala rozhrešenie. Uverme aj my tejto Láske, aby nás viedla k pokániu a k prijatiu odpustenia našich hriechov.

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

UTOROK 28. október

Svätá mučenica Paraskeva z Ikónia

Čítania: Kol 1, 1 – 2, 7 – 11 zač. 249; Lk 8, 1 – 3, zač. 34 (rad.); 2 Kor 6, 1 – 10, zač. 181; Lk 7, 36 – 50, zač. 33 (Paraskeve)

A niektoré ženy, ktoré im vypomáhali zo svojich prostriedkov... (Lk 8, 2 – 3)

Aj my sme pozvaní do služby Božiemu kráľovstvu, ale akým protikladom sme neraz k týmto ženám! Často sa veľmi ťažko zriekame nielen peňazí, ale aj času potrebného na službu blíznym. Dobré vieme, ako potrebujeme druhých. A všetci potrebujeme Božiu pomoc.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Menlivé časti svätej mučenici Paraskeve (HS: 294; PZ: 267; HP: 280)

STREDA 29. október

Svätá prepodobná mučenica Anastázia

Čítania: Kol 1, 18 – 23, zač. 251; Lk 8, 22 – 25, zač. 37

Kde je vaša viera? (Lk 8, 25)

Mohli by sme namietat' – veď sme pokrstení, modlíme sa, chodíme do chrámu, pristupujeme k sviatostiam, postíme sa, sme veriaci ľudia. Ale aký je náš život, aké sú naše skutky? Náš život má byť pevne zakotvený v Kristovi, ktorý je našou istotou. Kristus nás prichádza zachrániť. Uverme mu!

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti zo stredy (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

ŠTVRTOK 30. október

Svätí mučeníci Zenóbios a jeho sestra Zenóbia

Čítania: Kol 1, 24 – 29, zač. 252; Lk 9, 7 – 11, zač. 41

Jána som dal ja sťať. Kto teda je ten, čo o ňom počúvam také veci? (Lk 9, 9)

Herodes dal popraviť Jána Krstiteľa. Keď počuje o Ježišovi, je v rozpakoch. Chce ho vidieť. S jedným si poradil svojsky, ale je tu závažnejšia záležitosť. Kristus. Počúva o ňom. Chce ho vidieť, ale len zo zvedavosti. Aj my počúvame o Kristovi a túžime sa s ním stretnúť. Z akej príčiny? Ježiš je tu i dnes. Nie ako senzácia, ale kvôli našej záchrane.

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

PIATOK 31. október

Blažený hieromučeník Teodor Romža, mukačevský biskup

Čítania: Hebr 13, 17 – 21, zač. 335; Lk 12, 32 – 40, zač. 67

Lebo kde je váš poklad, tam bude aj vaše srdce. (Lk 12, 34)

Čo myslíte, chce rozhlasový komentátor, ktorý hlási správy o zjazdnosti ciest, znechutiť a nastrašiť vodičov? Či nesleduje pravý opak – bezpečnosť cestujúcich? A presne to chce aj Ježiš. Povedať nám, že večnosť sa začína už dnes! A to nie je hrozba, smutná a znepokojujúca správa, ale radostná zvesť. Buďme šťastní, keď nám Boh dáva milosť zapojiť sa do života s ním.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Menlivé časti Romžovi. Voľnica (HS: 296; PZ: 269; HP: 284)

SOBOTA 1. november

Svätí divotvorcovia a nezištníci Kozma a Damián

Čítania: 2 Kor 3, 12 – 18, zač. 174; Lk 6, 1 – 10, zač. 22 (rad.); 1 Kor 12, 27 – 13, 8a, zač. 153; Mt 10, 1,5 – 8, zač. 34b (sv.)

Choďte a hlásajte... zadarmo ste dostali, zadarmo dávajte. (Lk 10, 7 – 8)

Všimnime si, ako Ježiš posielal svojich apoštolov, ako ich vychováva k vnútorným hodnotám života a k vnútornému zákonu lásky. Žiada od nich, aby si so sebou nebrali nič, iba ducha tej lásky, ktorá zadarmo slúži druhým. Vychováva ich v dôvere v pravdu jeho slova, ktoré budú ohlasovať. Nie vonkajšok je dôležitý, ale vnútro s pravdou, ktorej máme slúžiť.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Menlivé časti Kozmovi a Damiánovi (HS: 296; PZ: 271; HP: 286)

NEDEĽA 2. november

21. neďeľa po Päťdesiatnici Svätý mučeník Akindyn a spol.

Čítania: Gal 2, 16 – 20, zač. 203; Lk 8, 5 – 15, zač. 35

Rozsievач vyšiel rozsievat' semeno. (Lk 8, 5)

Ak sa trocha vyznáte v poľnohospodárstve, mohli by ste sa pozastaviť nad tým, že rozsievачovi v podobenstve chýba roľnícka skúsenosť, keď seje semeno aj na cestu, na skalu a do trnia. Veď takým spôsobom miňa drahocenné semeno, čiže je neopatrným a márnratným rozsievачom, ktorý nedáva pozor na to, kam semienko padne. Kraj cesty, skala ani trnie nie sú prostredím, kde by sme mohli očakávať a zbierať úrodu. Opatrný a múdry rozsievач to nerobí, pretože seje semeno iba do úrodnej pôdy. Lenže duchovní spisovatelia hovoria, že Pán Ježiš sa nechce podobať tomuto ľudsky opatrnému rozsievачovi. Boh zasieva svoje slovo do srdc všetkých ľudí bez rozdielu – i do tvrdých, i do skalnatých i do trnín zarastených. Prečo? Pretože nás nekonečne miluje a túži po našej spáse. Vedzme, že z tejto nekonečnej lásky k nám nás nevynecháva zo svojej siatby a nepovie: „Už dosť!“ Boh nami nepohŕda, ale ustavične zasieva svoje slovo aj do našej ušľapanej pôdy, do našej skaly i do nášho trnia. Dáva nám príležitosť pracovať na pôde svojho srdca, spolupracovať s Božou milosťou, aby sa naše srdcia stali tou úrodnou pôdou, ktorá prinesie bohatú úrodu dobrých skutkov, skutkov lásky. Pravdaže Boh túži po tom, aby sme boli úrodnou pôdou pre jeho slovo.

Liturgia: Hlas 4. Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Tropár z hlasu, Sláva, kondák z hlasu, I teraz, podľa predpisu. Prokimen, Aleluja a pričasten z hlasu (HS: 147; PZ: 100; HP: 101)

PONDELOK 3. november

Svätí mučeníci biskup Akepsimas, presbyter Jozef a diakon Aitalas

Čítania: Kol 2, 13 – 20, zač. 255; Lk 9, 18 – 22, zač. 43

A vy ma za koho pokladáte? (Lk 9, 20)

Každý z nás už odpovedal na nejednu anketovú otázku, kde chceli počuť náš osobný názor. Dnes sa ma Ježiš veľmi osobne pýta: „Za koho ma pokladáš? Kto som pre teba? Čo pre teba znamenám?“ Je veľmi jednoduché odpovedať katechizmovu, všeobecne. Ale Ježiš chce konkrétnu odpoveď. Aké je moje vyznanie?

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

UTOROK 4. november

Prepodobný Joannikios Veľký

Čítania: Kol 2, 20 – 3, 3, zač. 256; Lk 9, 23 – 27, zač. 44

Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme každý deň svoj kríž a nasleduje ma. (Lk 9, 23)

Nasledovať Krista, zaviazat' sa ísť za ním, znamená, že pôjdeme tou istou cestou ako on, cestou kríža. Žiť ako kresťan totiž nepredstavuje život v bavlnke, akoby kresťanstvo oslobodzovalo od každého utrpenia, skúšok alebo chorôb. Znamená to nastúpiť na cestu, ktorú nemáme celkom pod kontrolou, cestu každodenného života s jej výškami a hĺbkami, na ktorej sa bude črtať naša vernosť Pánovi.

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

STREDA 5. november

Mučeníci Galaktión a Epistéma

Čítania: Kol 3, 17 – 4,1, zač. 259; Lk 9, 44 – 50, zač. 47

Syn človeka bude vydaný do rúk ľudí. (Lk 9, 44)

Samozrejme, do rúk zlých Židov, do rúk starších, veľkňazov a zákonníkov. To oni sú zodpovední za utrpenie a smrť Ježiša. Ja sa dištancujem od tejto skutočnosti. Ale kedy konečne si uvedomíme, že Ježiš bol vydaný do rúk všetkých ľudí, do rúk každého z nás? Bol vydaný nám do rúk na nemilosť odsúdenia, aby nám svojou smrťou a vzkriesením dal milosť vykúpenia.

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti zo stredy (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

ŠTVRTOK 6. november

Arcibiskup Pavol Vyznávač

Čítania: Kol 4, 2 – 9, zač. 260; Lk 9, 49 – 56, zač. 48

Pane, máme povedať, aby zostúpil oheň z neba a zničil ich? (Lk 9, 54)

Zlo nikdy nemôžeme premôcť zlom. Zlo môžeme premáhať iba Kristovou láskou. Synovia hromu rozmýšľajú, ako potrestať tých, ktorí ich neprijali. Ježiš rozmýšľa, ako ich spasiť. To prvé je jednoduchšie. To druhé je ťažšie, ale spásonosné, pretože moc odpúšťať hriechy je pre svet obdivuhodnejšia a potrebnejšia ako moc zvolávať oheň z neba. Zbavujeme sa teda myšlienky na zvolávanie ohňa, aby bola našou odvetou obeta lásky, nie pomsta.

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

PIATOK 7. november

Tridsiati traja mučeníci z Melitiny

Čítania: Kol 4, 10 – 18, zač. 261; Lk 10, 1 – 15, zač. 50

Pokoj tomuto domu! (Lk 10, 5)

Vnuk Marlen Dietrichovej dostal od spolužiakov otázku: „Koľko máš bratov a sestier?“ Povedal: „Neviem.“ Vysmiali ho. A to už ako? „Mám troch otcov. Všetci boli postupne manželia mojej mamky. A môj terajší otec mal tri manželky. Otec mal aj tri mimomanželské deti. Nuž ako mám potom poznať všetkých svojich súrodencov?“ Hlavalam pre malého chlapca. Aj tak vedía rodičia pomýliť svoje dieťa. Rodina by mala byť oázou pokoja a lásky pre všetkých, čo v nej žijú.

Liturgia: Každodenné antifóny. Menlivé časti z piatka. Zdržanlivosť od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

SOBOTA 8. november

Zhromaždenie k archanjelovi Michalovi

Čítania: Hebr 2, 2 – 10, zač. 305; Lk 10, 16 – 21, zač. 51A

No neradujte sa z toho, že sa vám poddávajú duchovia, ale radujte sa, že sú vaše mená zapísané v nebi. (Lk 10, 20)

Čo je najdôležitejšie? Mať moc nad zlými duchmi, tešiť sa, ako sa nám poddávajú, alebo mať svoje meno zapísané v nebi – byť človekom, čo žije životom Božieho kráľovstva? Ježiš nám na túto otázku odpovedá jednoznačne: „Hľadajte teda najprv Božie kráľovstvo,... a toto všetko dostanete navyše.“ Prežívajme teda svoj život radostne

s vedomím, že naše meno je zapísané v nebi, že Boh s nami počíta a posilňuje nás svojou mocou v boji s každým pokušením.

Liturgia: Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Tropár beztelesným, Sláva, kondák beztelesným, I teraz, podľa predpisu. Prokimen, Aleluja a pričasten beztelesným (HS: 298; PZ: 272; HP: 288)

NEDEĽA 9. november

22. neďeľa po Päťdesiatnici) Prepodobná matka Matróna

Čítania: Gal 6, 11 – 18, zač. 215; Lk 16, 19 – 31, zač. 83

Bol istý bohatý človek. Obliekal sa do purpuru a kmentu a deň čo deň prepychovo hodoval. (Lk 16, 19)

Podobenstvo, ktoré Ježiš vyrozprával, odhaľuje aj dnešnú podobu sveta. Časť sveta sa odieva do purpuru a kmentu a každodenne skvostne hoduje. Druhá časť, iste tá väčšia, si žiada nasýtiť sa omrvinkami, ktoré padajú zo stola pánov. Kresťan nesmie ostať ľahostajný k biede iného človeka. Ježiš dáva do protikladu dve postavy: ochrnutého žobráka a zámožného muža, ktorý pre toho žobráka nepohne ani prstom. Zaujímavé je, že Ježiš nehovorí v podobenstve o boháčovi ako o zlom človeku. K žobrákovi nebol nepriateľský, neublížil mu, nezakázal mu žobrať pred jeho domom, nepoštal na jeho psov. Ježiš poukazuje na nedostatok lásky k blížnemu, ktorá spôsobuje ľahostajnosť k Lazárovej biede.

Matka Terézia z Kalkaty hovorí: „Dnes je na svete málo lásky a veľa sebeckta. Aby bola viera pravá, musí sa stať obetavou láskou. Láska a viera idú spoločne, navzájom sa dopĺňajú. Keďže nevidíme Krista, nemôžeme zvýrazniť našu lásku k nemu – ale našich spolublížnych môžeme vidieť a môžeme im urobiť to dobro, čo by sme chceli urobiť samotnému Kristovi.“ A ďalej hovorí, že človek dá opravdivý milodar len vtedy, keď ho to stojí nejakú obetu, keď ho to zabolí. Láska musí bolieť. Dodáva: „Peniaze nestačia. Nedávajte mi len peniaze alebo veci, ktoré môžem dostať, ak si ich budem pýtať. Chudobní ľudia potrebujú vás, vašu lásku, chcú vidieť, že ich milujete.“ Vidíme teda Lazárov okolo seba, aby sme im mohli preukázať lásku, ktorá pramení z Boha.

Liturgia: Hlas 5. Predobrazujúce antifóny a blaženstvá. Tropár z hlasu, Sláva, kondák z hlasu, I teraz, podľa predpisu. Prokimen, Aleluja a pričasten z hlasu (HS: 148; PZ: 101; HP: 102)

Mariánska ikonografia

Rímske katakomby

Spomedzi fresiek rímskych katakomb treba poukázať na najčastejšie sa opakujúce námety so zobrazením Bohorodičky, a to *Klaňanie sa troch mágov* a zobrazenia modliacich sa žien s pozdvihnutými rukami – *oranty* (po latinsky *orantes* – modliace sa). V scénach *Klaňania sa troch mágov*, ktorých sa zachovalo niekoľko, pričom najstaršie zobrazenie sa datuje na začiatok 2. stor., je jasné a zreteľné, že v tomto zobrazení ide o Bohorodičku s narodeným Kristom. Ale čo sa týka zobrazenia modliacich sa žien, nie vždy možno hovoriť o Bohorodičke, pretože v mnohých prípadoch ide o zobrazenia pochovaných kresťanských žien. Niekoľko zobrazení má však nápisy *Maria*, *Mara*, čo zreteľne poukazuje na skutočnosť, že môže ísť o zobrazenie Bohorodičky. Ako uvádza A. P. Golubcov, tieto modliace sa *oranty* boli odeté do dlhej košeľe (*tuniky talaris*) prepásanej pásom alebo *dalmatiky* so širokými rukávmi a purpurovými pruhmi na nej. Hlava bola prikrytá šatkou splyvajúcou na ramená, niekedy bola odkrytá. Modlitebné gesto zvyrazňovali pozdvihnuté ruky.

Najstaršia prenosná ikona Bohorodičky

K najstarším zachovaným ikonám Bohorodičky patrí ikona zo Sinaja pochádzajúca z 5. stor., ktorá sa v súčasnosti uchováva v Múzeu západného a východného umenia v Kyjeve. Ikona je namalovaná na nevelkej doske (35 x 21cm) z cyprusového dreva technikou *enkaustiky* (technika maľby, pri ktorej sa pripravujú farby v roztopenom vosku). S touto technikou sa stretávame najmä pri náhrobných egyptských portrétoch a ikonách do predikonoboreckého obdobia (6. stor.). Bohorodička je zobrazená s plnou tvárou a veľkými očami, jej pohľad je upriamený vľavo. K hrudi si pritiska pravicou dieťa, ktorého pohľad

tiež smeruje vľavo. *Omofor* Bohorodičky je na čele zdobený zlatým križom. Je očividné, že táto forma kresťanského zdobenja je pravdepodobne vyjadrením toho, že ide o zobrazenie Bohorodičky na rozdiel od akéhokoľvek iného zobrazenia bežnej ženy na Východe, čím sa vytvára akoby počiatok jej osobitných symbolov. Hlava Bohorodičky, ako aj Krista je ovenčená *nimbom*.

Na základe tejto ikony z 5. stor. možno s istotou povedať, že už v tomto období boli ustálené základné ikonografické typy zobrazenia Božej Matky, aj keď štylisticky tieto zobrazenia ešte v tom čase nenadobudli tie charakteristické prvky, ktoré sú známe prostredníctvom kánonických ikon Presvätej Bohorodičky. ■

Milan Gábor
snímka: www.arts-museum.ru

OBJEDNAJTE SI SLOVO NA ROK 2015

a vyhrajte knihu Ivana Bentcheva *Ikony anjelov*.
Žrebujeme po každom tisícom predplatiteľovi, tak neváhajte,
môžete sa dostať do žrebovania až šesťkrát.

Rozdielne náboženstvo a zmiešané manželstvo

Reálny človek si uvedomuje, že v manželstve treba prežívať nielen svetlé, ale aj ťažké okamihy. Je preto dobré, ak sa ešte pred uzavretím manželstva budúci život manželov pripraví tak, aby v ňom bolo čím menej rizík. Manželské prekážky, ktoré Cirkev rozoznáva (aj keď sú mnohé dišpenzovateľné), sú preto predovšetkým upozornením na budúce problémy, ktoré môžu vzniknúť. Do tejto oblasti patrí aj prekážka rozdielneho náboženstva. Vzniká medzi katolíckym snúbencom alebo snúbenicou a stránkou, ktorá je nepokrstená, čiže buď je príslušníčkou niektorého nekresťanského náboženstva, napr. islamu, alebo je neveriaca. Cirkev neodporúča ani manželstvá medzi katolíkmi a nekatolíckymi kresťanmi, napríklad pravoslávnymi alebo protestantmi. Dôvodom tohto postoja sú predovšetkým možné problémy s budúcim duchovným životom katolíckej stránky, pretože príslušníci iných náboženstiev často bránia katolíkom rozvíjať ich život podľa katolíckeho učenia alebo pri udeľovaní katolíckeho krstu a katolíckej výchovy detí. Takéto manželstvá sú preto potenciálnymi ohniskami budúcich manželských problémov, ba aj rozvrátov. Aby sa im predišlo, Cirkev prostredníctvom tejto manželskej prekážky upozorňuje na možné riziká. Je to prekážka, ktorá je dišpenzovateľná, čiže kompetentná cirkevná autorita môže od nej oslobodiť. Od snúbencov sa však pred jej udelením vyžaduje podpísanie kautel. Kautely sú písomné záruky katolíckej stránky, podpísané pred kňazom, že bude aj naďalej žiť podľa svojej katolíckej viery, že deti, ktoré sa z manželstva narodia, dá pokrstiť v Katolíckej cirkvi a v katolíckom duchu ich aj vychová. Obsahom kautel je aj informovanie nekatolíckej stránky o záväzkoch, ku ktorým sa katolícka stránka zaviazala. Obidve stránky majú byť zároveň poučené o podstatných vlastnostiach katolíckeho manželstva, čiže o jeho jednote a nerozlučiteľnosti tak, ako o nich učí Katolícka cirkev. Kautely sú tiež pomocou Cirkvi pred uzavretím manželstva, pretože pomáhajú snúbencom vyjasniť si postoje k budúcemu duchovnému a náboženskému spoložitiu.

František Čitbaj

KOINONIA SV. JÁN KRSTITEĽ

Biblický večer

23.10. Záborské, obecný dom (18.00 h)

Komunitná svätá liturgia

02.11. Ľubotice, cerkev (18.00 h)

Večer modlitieb za uzdravenie

06.11. Záborské, obecný dom (18.00 h)

Liturgia s modlitbami za manželstvá

09.11. Lutina, bazilika minor (09.45 h)

Komunitná svätá liturgia

16.11. Ľubotice, cerkev (10.00 h)

Domy modlitby

Pozývame vás spoznávať Božie slovo a modliť sa za svoje potreby.

Prešov – GMPC, Hurbanistov 2, štvrtok, 17.30 h, kontakt na e-mail: gbvideo@gbvideo.sk

Humenné – Reštaurácia pod Baštou, Staničná 3, pondelok o 17.00 h

Sabinov – Krajčírsky salón Halleluja, Prešovská 2, štvrtok o 16.00 h

Vranov nad Topľou – Nižný Kručov, obecný úrad, štvrtok o 19.00 h

Michalovce – mestské kasárne, štvrtok o 16.30 h, e-mail: pietrovinne@azet.sk

Michalovce – cerkev, pondelok o 18.15 h

Bližšie informácie: 0905 382 260, www.koinoniapo.sk, sek@koinoniapo.sk

JUBILEÁ KŇAZOV

Michal Tóth, farár v Stred nad Bodrogom, protopresbyter protopresbyterátu Veľké Kapušany – Kráľovský Chlmec – 3. november 1964 – 50 rokov života; **Valér Čonka**, titulárny dekan, výpomocný duchovný v Prešove – 13. november 1934 – 80 rokov života; **Michal Hulaj**, titulárny arcidekan, výpomocný duchovný vo Vranove nad Topľou-Černom – 14. november 1954 – 60 rokov kňazstva; **Jaroslav Štefanko**, spišsko-novoveský protopresbyter – 20. november 1964 – 50 rokov života; **Pavol Nižník**, výpomocný duchovný v Prešove – 29. november 1964 – 50 rokov života

Srdečne blahoželáme a prajeme *Mnohaja lita!*

OZNAMY

Nezastaviteľní

Godzone KIOBK Tour 2014

Nezastaviteľní je evanjelizačné turné projektu *Godzone*, ktoré sa koná v rámci *Týždňa Cirkvi pre mládež* už po šiestykrát. Sme mladí ľudia, ktorí túžia vidieť Slovensko premenené láskou Boha, ktorý zmenil naše životy. Túžime, aby sa generácia, ktorej ide o Božie kráľovstvo, zjednotila. Túžime, aby armáda Kráľa vykročila ako jeden muž a prinášala Svetlo, ktoré prežiar každú temnotu. Túžime nezastaviť-

ne milovať a aj týmto turné prinášať nebo na zem. Viac na: <http://bit.ly/godzone>.
- **Poprad** (Poprad Aréna, Uherova) 17. november (18.00 – 21.00)
- **Košice** (Cassosport hala) 18. november (18.00 – 21.00)
- **Považská Bystrica** (Športová hala, Sídlisko SNP) 19. november (18.00 – 21.00)
- **Bratislava** (Incheba, sála B0, Viedenská cesta) 20. november (18.00 – 21.00)

Zvolanie

Túžime po prebudení v našom národe. Celoslovenské *Zvolanie* je vyvrcholením evanjelizačného *Godzone Tour 2014 – Nezastaviteľní*. Chceme sa spolu modliť a vyhlasovať Božiu vládu nad našou krajinou. Viac nájdete na stránke <http://bit.ly/godzone>
- **Ružomberok** (ŠH Koniareň, ŠH Dukla na Štiavnickách, Cesta na štadión) 22. november (15.00 – 15.30)

Pozvánka na diskusné semináre

Kde sú hranice vedy a čo je za nimi 2

Ústredie slovenskej kresťanskej inteligencie (Sektia ÚSKI pre vedu a vieru) vás pozýva na diskusné semináre. Miesto: Dom Quo Vadis, Hurbanovo námestie 1, Bratislava
Termín: **4. november** (17.00 – 18.30)

Téma: *Ako správne interpretovať pozorovania v rozpínajúcom sa vesmíre*
Host: **RNDr. Anton Šurda, CSc.** (Fyzikálny ústav SAV, Bratislava)

Kde sú hranice vedy a čo je za nimi 3

Miesto: Dom Quo Vadis, Hurbanovo námestie 1, Bratislava
Termín: **2. december** (17.00 – 18.30)
Téma: *Nebezpečenstvo úpadkovej literatúry z pohľadu teológie*
Host: **RNDr. Igor Kapišinský, CSc.** (astrofyzik v. v., Bratislava)

INZERCIA

Ponúkame **100% čistý svišť a jazvečí tuk a masť**, prírodné antibiotiká – Citricidal grapefruitové kvapky, masť na reumu a bolestivé kĺby a iné produkty tradičného ľudového liečiteľstva. www.liecivemasti.com

Veriaca 53-ročná opatrovatelka s láskou opatrí starých, chorých seniorov. Kontakt: **0944 109 628**

CENNÍK INZERCIE

Občianska inzercia: znak (vrátane medzier): 2 centy a fotografia alebo rámček 2 eurá. Meno zvýrazňujeme zadarmo. Blahoželanie kňazovi k okrúhlemu jubileu (od 40 rokov života a od 20 rokov kňazstva) do 200 znakov je za dobrovoľný príspevok. Firemná inzercia: znak (vrátane medzier): 3 centy a fotografia alebo rámček 3 eurá. Bližšie informácie: 051 – 7731 481
viac na slovo.grkatpo.sk

slovo – časopis gréckokatolíckej cirkvi <http://slovo.grkatpo.sk/>
Ročník 46. Periodicita vydávania: dvojtyždenník.
Adresa redakcie: SLOVO, Hurbanistov 3, 080 01 Prešov, tel: 051 – 7731 481, 0911 711 263.
Číslo účtu: 321 020 69 59/0200
SWIFT KÓD: SUBASKBX, špeciálny symbol: 2014.
Vydavateľ: Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, Hlavná 1, 081 35 Prešov, IČO 00179205.
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov, IČO 37886622.
Cirkevné schválenie: Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove, č. 3317/99.
Šéfredaktor: Juraj Gradoš, ThLic. (sefredaktor@grkatpo.sk)
Zástupca šéfredaktora: Mgr. Drahomíra Kolesárová (slovo@grkatpo.sk)
Cenzori: PaedDr. František Dancák, ThDr. Miroslav Dancák, Ph.D., ThDr. Peter Vansáč, Ph.D.
Redaktori: PaedDr. Helena Krenická (slovo1@grkatpo.sk), Mgr. Marica Kipikašová (slovo2@grkatpo.sk)
Jazyková úprava: PhDr. Adriana Matoláková, Ph.D. (adriana.matolakova@gmail.com)
Redakčná rada: PaedDr. František Dancák, Mgr. Marián Sabol, Mgr. Daniel Ozurovčin, Juraj Gradoš, ThLic., ThDr. Michal Hospodár, Ph.D., Mgr. Ján Hreško, PhDr. Valéria Juríková, Ph.D., ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Pala, Ph.D., Ľuboš Pavlišinovič, RNDr. Jozef Vokšár.
Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Nevyžiadané rukopisy a fotografie nevraciame. Neoznačené snímky pochádzajú od autora článku. Neoznačené správy sú zo servisu TK KBS. Za obsah inzerátov neručíme. Účelom právnej poradne nie je poskytovanie právnych služieb v zmysle zákona o advokácii, ale iba poskytnutie informácií k problematike obsiahnutej v konkrétnych otázkach. Obsah poskytnutých informácií je pritom plne závislý od obsahu položených otázok.
Tlač a distribúcia: Alfaprint, Martin.
ISSN 1335-7492. EV 182/08.
Uzávierka pre číslo 26: 20.11.2014
Titulná strana: Pieta (snímka: archív Martina Hudačka)

poradňa

Chcem sa opýtať, ako mám postupovať, ak chcem zanechať dedičstvo.

Zanechať, respektíve odmietnuť dedičstvo môžete buď ústnym vyhlásením na súde pred notárom ako súdnym komisárom, alebo písomne, pričom v texte musíte uviesť, o aké dedičské konanie ide, s uvedením spisovej značky dedičského konania. Ďalej musíte uviesť, ktorému notárovi ako súdne-mu komisárovi bude písomné odmietnutie doručené. Ďalšou formou na zanechanie dedičstva je výslovne uviesť, že dedičstvo odmietate. Chcem vás upozorniť, že na toto právo máte lehotu jeden mesiac odo dňa nasledujúceho po dni, keď ste boli informovaný súdom, resp. notárom ako súdnym komisárom o možnosti odmietnuť dedičstvo. Tiež chcem upozorniť na to, že dedičstvo musíte odmietnuť ako celok a nesiete k vyhláseniu pripojiť výhrady alebo podmienky. Vyhlásenie o odmietnutí dedičstva nemožno odvolať, preto je nutné, aby ste si taký závažný krok premysleli.

JUDr. Pavol Vargaštok, advokátsky koncipient
advokátska kancelária, JUDr. Róbert Slamka, advokát

27.10. (pondelok) **17.30** Doma je doma: Deti v spoločNOSTI: Buď vďačný – populudňajšia publicistika

28.10. (utorok) **17.30** Doma je doma: ČISTÝ ROK: Čistota – vedomie jedinečnosti – populudňajšia publicistika **19.30** Viera v Rusku: Oleg Senin, kážeň v tme **12** – dokument o uznávanom učiteľovi katechérov a vodcovi tajnej protisovietskej skupiny, ktorý v koncentračnom tábore prišiel o zrak

29.10. (streda) **00.25** Medzi nebom a zemou – Cyril Jančíšin, gréckokatolícky kňaz, otec rodiny, sekretár Konferencie biskupov Slovenska, cirkevný manažér a duchovný skladateľ **17.30** Doma je doma: Ako hovoriť s deťmi o sexualite – populudňajšia publicistika **19.30** Junáci z prachu **12** – dokumentárny film o prenasledovaní skautského hnutia počas totalitného režimu na Slovensku **20.10** Prehľad katolíckych periodík na Slovensku

30.10. (štvrtok) **14.25** Levoča 2013 – dokument o levočskej púti **17.30** Doma je doma: Peši do Rima – populudňajšia publicistika **19.30** Oázy perlového ostrova – dokument o živote sirôt na Srí Lanke

31.10. (piatok) **17.30** Nádherný plán: Chiara Luce Badanová **12** – životná púť blahoslavenej Chiary Luce **18.15** Mozaika v Katedrále sv. Šebastiána v Bratislave – katechéza a vysvetlenie symboliky mozaiky **19.40** Rehoľná abeceda – Peter Tomša **21.55** Pius XII.: Pod rímskym nebom (2) **12** – taliansky životopisný film z obdobia

Linda Schubert: Hodina zázrakov

Autorka knihy po prvýkrát navštívila katolícky chrám v roku 1965, ale obrátila sa až po smrti nevlastného syna v roku 1977. V súčasnosti pôsobí ako jedna z predstaviteľov katolíckej Charizmatickej obnovy v Kalifornii a misijne pôsobila v mnohých krajinách sveta. Jej kniha *Hodina zázrakov* vám pomôže zmeniť váš život. Reverend Robert DeGrandis z Los Angeles o nej povedal: „Verím, že *Hodina zázrakov* bude veľkou pomocou pre tých, ktorí s modlitbou začínajú, ale aj pre pokročilých, ktorí len vnútorne zápasia s časovým priestorom na modlitbu. Kniha ukazuje harmonickú a efektívnu cestu k modlitbám a ja nemôžem urobiť nič iné, než ju odporučiť.“ (Dada Kolesárová)

Láska na vlásku

V októbri mala premiéru filmová rozprávka, ktorá vznikla pod taktovkou režisérky a scenáristky Mariany Čengelovej-Solčanskej. Príbeh princa Mateja sa opiera o román Marka Twaina *Princ a bedár*. Začína sa vo chvíli, keď ho otec prinúti zasnúbiť sa s princeznou Beatrix. Herec Tomáš Hanák, ktorý si v rozprávke zahral kráľa, pre agentúru SITA povedal: „Čo sa mi páči, a dúfam, že sa to Mariane podarilo zakomponovať do filmu, je skutočnosť, že sú dôležitejšie a zásadnejšie veci ako to, či je človek kráľom, alebo kováčom. Že nie je dôležité, či máme permanentné pripojenie na internet, alebo osem zlatých platobných kariet, ale je dôležitý mať po boku niekoho, koho máme radi a komu sa môžeme pozrieť s čistým svedomím do očí.“ (Dada Kolesárová)

Simona Martausová: Vyzliecť si človeka

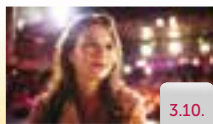
Mladá gospelová speváčka s netradičným hlasom. Simona Martausová. Známa ako víťazka súťaže Gospeltalent 2009. Môžete ju poznať z rôznych gospelových aj ne-gospelových festivalov na Slovensku alebo v Čechách... Jej debutový album *Vyzliecť si človeka* sa nesie v pop-rockovom štýle ochutenom skvelými hudobníkmi. Obsahuje jedenásť autorských piesní a dva bonusy ako *Nádherný svätý* a duet *Plameň* s operným spevákom Radkom Lesayom z New Yorku. Simona svojimi piesňami vypovedá o radoch aj smútku, o pocite Božej prítomnosti aj osamelosti. (Kumran)

Októbrové filmové večery s Televíziou LUX

Premiéra PI 21:55 Repríza SO 20:25

Viac na www.tvlux.sk

October Baby

Pavol VI. - Pápež v búrlivých časoch (1-2/2)

Pius XII. - Pod rímskym nebom (1-2/2)

druhej svetovej vojny, ktorý sa odohráva počas okupácie Ríma, keď boli tisíce Židov v ohrození života

01.11. (sobota) **16.00** Svätá omša – priamy prenos s pápežom Františkom na cintoríne Campo Verano

02.11. (nedeľa) **08.30** Kľbko – relácia pre deti, ktorá hovorí o tom, že trest slúži na to, aby sme si uvedomili, kde sme urobili chybu a už ju nezopakovali **10.00** Svätá omša – priamy prenos **14.40** **Môj názor: História Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi – Mons. Cyril Vasil** **19.10** Katechéza: Stvorenie pre nekonečno – Veronika Barátová **19.30** Spojení oceánom – dokument o Miroslave Omaskovej, ktorá pracuje ako registrovaná zdravotná sestra v Katolíckej nemocnici sv. Jozefa v Patersoni v USA a aktívne sa zapája do života vo farnosti **20.25** Medzi nebom a zemou – hosť: Zorka Vaclavová

03.11. (pondelok) **00.25** Medzi nebom a zemou – Cyril Jančíšin, gréckokatolícky kňaz, otec rodiny, sekretár Konferencie biskupov Slovenska, cirkevný manažér a duchovný skladateľ **09.40** **Môj názor: História Ukrajinskej gréckokatolíckej**

cirkvi – Mons. Cyril Vasil **16.05** Univerzita tretieho veku: Áno a nie povedané Bohu – autor: Marek Krošlák

04.11. (utorok) **16.45** **Môj názor: História Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi – Mons. Cyril Vasil** **17.30** Doma je doma: Krv ako dar – populudňajšia publicistika **19.30** Viera v Rusku: Kornejevová, príbeh nádeje a lásky **12** – dokument o statočnej žene, ktorá pred komunistami skrývala kňaza a nestratila vieru ani počas prenasledovania

05.11. (streda) **20.10** Prehľad katolíckych periodík na Slovensku **21.20** **Môj názor: História Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi – Mons. Cyril Vasil** **12**

06.11. (štvrtok) **14.25** Jozef – dokument o Jozefovi Fečovi, výtvarne nadanom, vzdelanom Rómovi z Kračúnoviec, ktorý pôsobí ako animátor a vedie skupinu v eRku **19.30** Kristova tunika **12** – dokument o tajomstve Kristovej tuniky uchovávanej v nemeckom meste Trier, ktorá pripomína Turínske plátno

07.11. (piatok) **17.30** Merton – životopisný

film, ktorý predstavuje náboženského filozofa 20. storočia, ktorý reagoval na niektoré z najpálčivejších sociálnych problémov **19.40** Rehoľná abeceda: Misionárky na kolenách **20.25** Effeta (Jn 2, 13 – 22) – zamyšlenie nad nedeľným evanjeliom **21.55** Filip Neri (1) **12** – životopisný film patróna mládeže

09.11. (nedeľa) **10.30** Svätá omša z Bratislavy – priamy prenos z Katedrály sv. Martina **14.40** Môj názor: Hodnotenie Roka Sedembolestnej – hosť: Mons. Jozef Haľko **19.10** Katechéza: Čo je modlitba a ako sa treba modliť – autor: František Trstenský **19.30** Vlastná cesta – dokument, v ktorom br. Jakub Rafael Patay rozpráva o svojej ceste k Bohu **20.25** Medzi nebom a zemou – publicistická relácia, ktorá predstavuje katolíckeho kňaza Jozefa Hurtona, ktorý pôsobí v južnom Tirolsku, venuje sa pastoračii turistov a zároveň je aktívnym členom horskej služby Ortel

23.10. (štvrtok) **20.30** Základné princípy jezuitského vzdelávania v minulosti a dnes

25.10. (sobota) **10.00** Kresťan v internetovej sieti; hosť: Imrich Gazda **11.00** Čo vieme i nevieme o Slnku; hosť: Juraj Lorinčík, astronóm **18.00** Medzinárodný festival gregoriánskeho chorálu a svätá omša z jezuitského kostola v Bratislave; celebruje: Mons. František Rábek **20.30** Mesiac s pápežom Františkom

26.10. (nedeľa) **12.00** Príhovor biskupa – Mons. Tomáš Galis **14.00** Veľké nádeje – Ľudovít Štúr **15.30** Reportáž z divadelných skúšok divadla *Zrakáč* – nevidiaci herci **20.30** Naučte sa posunok; hostia: zakladateľka a pracovníci združenia Effeta v Nitre

27.10. (pondelok) **20.30** Internetová poradňa ipecko.sk; hostia: Marek Madro, Jana Fibichová

28.10. (utorok) **11.00** Modlitba za zosnulých v Cirkvi; hostia: otec Peter Staroščík, otec Štefan Fábry

31.10. (piatok) **20.30** Psychiatrické diagnózy dneška; hosť: riaditeľ Psychiatrickej nemocnice Philippa Pinela v Pezinku Pavel Černák

02.11. (nedeľa) **12.00** Príhovor biskupa – Mons. Stanislav Zvolenský **13.00** Andrej Žarnov: Mŕtvy – literárna kaviareň **14.00** Dážď padá na mramor – príbeh zo súčasnosti

09.11. (nedeľa) **14.00** Mánotratný syn – biblický príbeh

16.11. (nedeľa) **14.00** Jesenné slnko – rozhlasová hra

23.11. (nedeľa) **14.00** Kristova nevesta – rozhlasová hra

DVOJKA

26.10. (nedeľa) **09.45** Remeslá pod Tatrami **12.53** Orientácie **13.20** Slovo – príhovor

Petra Sotáka, evanjelického farára **02.09** Slovo **12**

28.10. (utorok) **15.24** Orientácie **12**

31.10. (piatok) **17.00** Bohoslužba – služby Božie na pamiatku reformácie **20.03** Svätočné slovo – pamiatka reformácie **01.40** Svätočné slovo **12**

01.11. (sobota) **11.42** Dielo majstra Pavla z Levoče **20.03** Svätočné slovo – Sviatok všetkých svätých **02.53** Svätočné slovo **12**

02.11. (nedeľa) **10.00** Svätá omša pri príležitosti Sviatku všetkých svätých **12.05** Niesť svoj kríž **13.41** Orientácie **14.08** Slovo – príhovor Františka Kapusňáka **02.12** Slovo **12**

04.11. (utorok) **15.15** Orientácie **12**

09.11. (nedeľa) **17.07** Orientácie

RÁDIO SLOVENSKO A REGINA

26.10. (nedeľa) **09.05** Evanjelické služby Božie z Košarísk; káže Zuzana Durcová

02.11. (nedeľa) **09.05** Svätá omša z Kostola Svätej rodiny v Bratislave **21.05** D. Mozoľová: Kresťanský magazín o smrti a o tom, čo ju presahuje

09.11. (nedeľa) **09.05** Svätá omša z Kostola Svätej rodiny v Bratislave

RÁDIO REGINA

Utorok **20.00** Viera v živote **12**

Sobota **05.00** Ekuména vo svete **18.15** Ekuména vo svete **12**

Nedeľa **05.00** Spravodajstvo Rádía Vatikán **07.41** Z duše **17.05** Viera v živote **18.15** Spravodajstvo Rádía Vatikán **12**

25.10. (sobota) **21.00** Duchovné slovo (po rusínsky; otec Ján Blaško, Medzilaborce)

26.10. (nedeľa) **21.00** Duchovné slovo **12**

01.11. (sobota) **09.05** Svätá omša z Katedrály sv. Františka Xaverského v Banskej Bystrici; celebruje Mons. Marián Chovanec, diecézny biskup

RÁDIO DEVÍN

Nedeľa **08.30** Sakrálné umenie

Zmena programu vyhradená.

■ Čo je to jašterica? Krokodíl, čo prežil hospodársky zázrak na Slovensku.

■ V detskom tábore sa blíži obed a deti sú strašne hladné. Očakávané sa ozve z rozhlasu: „Obedy sa podávajú pri východnej bráne!“ Všetky deti sa rozbehnú tak rýchlo, ako len vládzu, a keď príbehnú, z rozhlasu sa ozve: „Omyl, obedy sa podávajú pri južnej bráne!“ Deti sa už od hladu nevedia ani pohnúť, ale zúfalo dobehnú k južnej bráne, keď sa zase ozve rozhlas: „Pre neustále pobehovanie sa obedy rušia!“

Liturgické pexeso

Naprestolný kríž

Na oltári sa nachádza ručný kríž, zvaný naprestolný. Ide zvyčajne o ikonu umiestnenú na dreve tvaru kríža. Tento kríž sa najčastejšie používa vo veľkonočnom období, keď sa koná veľké prepustenie s krížom. Niekde je tento kríž ručne vyrezávaný.

Kríž symbolizuje Krista, ktorý za nás zomrel a bol pochovaný. Jeho krv steká na Adamovu lebku umiestnenú v hrobe – jaskyni pod krížom. Kristus však bezvládne nevisí, ale stojí na kríži a rukami objíma každého človeka.

Pomôcky: Laur, Ruť, Ozalít	České mužské meno	Zverník, zastaralé	Dieta	Označenie miesta pre pečiatku	Rímsky boh lásky	Cestoval balónom	Autor: Vladimír Komanický	3. a 6. časť tajničky	Rímsky cisár	Ruská rieka	Jednotná tarifa, skratka	2. časť tajničky	Obec pri Starej Ľubovni
Zaslal							Moravské mesto						
1. časť tajničky							Prednášateľ						
							Nasal si						
Vonku				Opak zatvára							100 litrov, značka		
				Predložka							Či, po česky		
On, po nemecky			Druh kávy							Opak dobra			
			4. časť tajničky							Ozdoba			
Vavrinový ker					Lesklý náter				Obdiv				
					Rodinný dom				Zväz, po rusky				
slovo	Opekaj	Svet, po rusky				Vodný vták						Tomáš, po domácky	Kvetina
	Nemecké auto					Mužské meno							
Naparuj				Zvýšený tón, d'				Plúž			Tlak krvi, skratka		
				Chem. značka talia							Africká rieka		
Nemecké mesto					Rímske číslo 6			Talianske mesto					
					Duša u Egyptánov			Mestský odbor					
Adela, po domácky							5. časť tajničky						
7. časť tajničky			†	Sumerský boh nebies			Planografický papier						

Legenda: AKONTÁCIA, AMARELA, ANTIMÓN, ANTRAX, ÁTRIUM, BALIARENĚ, BOBOR, BOLESTI, BREZA, DELIČ, DRÁHA, ESTER, HLÁSNIK, HLINÍK, IHLAN, ISTIČ, KABÁT, KABINETY, KAPOTA, Kladina, KOLIBA, KOTVA, LIBELA, NINIVE, OBČAN, OBVOD, ODMENA, ODRAZ, OKTÓBER, PANTER, PASÁT, PLASTY, SEDITA, SLANINA, SLOVO, SMERNICA, STOKA, TORBA, TROVY, ÚVAHA, VESTA, VINICA, VINIČ, VÝZVA, ZINOK.

Tajničku osemsmierovky tvorí 28 nevyškrtaných písmen. Autor: Marek Pataky.

Správne riešenia z čísla 19 – 20. Križovka: Drž sa blízko Ježiša. **Osemsmierovka:** Kto nechápe tvoje mlčanie, nepochopí ani tvoje slová.

Výherca: Ivana Halajová zo Stropkova. Riešenia zasielajte na adresu: SLOVO, Hurbanistov 3, 080 01 Prešov alebo slovo1@grkatpo.sk.

Gréckokatolícke arcibiskupstvo v Prešove a Združenie *Sakrálné spevy Východu*

vás srdečne pozývajú na

23. ročník Medzinárodného festivalu duchovných piesní byzantského obradu

pod záštitou Mons. Jána Babjaka SJ,
prešovského arcibiskupa metropolitu,

v Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa v Prešove
7. – 9. novembra 2014

PROGRAM

Piatok 7. novembra 2014

16.30 h Otvorenie festivalu. Archijerejská svätá liturgia
– spieva Gréckokatolícky katedrálny zbor sv. Jána Krstiteľa

Sobota 8. novembra 2014

14.00 h Festivalový koncert
Gréckokatolícky katedrálny zbor sv. Jána Krstiteľa – Prešov
Gréckokatolícky katedrálny zbor Chrysostomos – Bratislava
Zbor sv. Cyrila a Metoda pri Katedrálnom chráme
Narodenia Presvätej Bohorodičky – Košice
Gréckokatolícky katedrálny zbor Kyrillomethodeon – Bratislava
Zbor sv. Romana Sladkopevca – Prešov
Spevácky zbor Chorus Salvatoris – Bratislava
Spevácky zbor Gaudeamus – Brno (Česko)
Zbor sv. Damiána pri Gréckokatolíckom kňazskom seminári
v Nyíregyháze (Maďarsko)

Nedeľa 9. novembra 2014

08.00 h Svätá liturgia v katedrálnom chráme
– spieva zbor Hlahol – Prešov-Sídlisko III
10.00 h Svätá liturgia v katedrálnom chráme
– spieva zbor Kyrillomethodeon – Bratislava

Tešíme sa na vašu účasť!

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

GR.KAT. MLÁDEŽNÍCKE CENTRUM BÁRKA

Juskova Voľa, skolacentrum@centrum.sk
www.gmcbarba.sk, 057/4490290

07. – 09.11. **Kurz Filip.** Peter Lipták & tím (od 14 rokov)

14. – 16.11. **AŠAD** – Archieparchiálna škola animátora dobrovoľníka

21.11. – 23.11. **Víkend v Bárke.** Vzdelávaco-relaxačné podujatie pre deti a mládež z protopresbyterátu Svidník a Medzilaborce. Veková kategória účastníkov je od 9 do 30 rokov.

28. – 30.11. **Kurz Filip.** Peter Lipták & tím (od 14 rokov)

CENTRUM PRE RODINU

Sigord, centrum.rodina@grkatpo.sk, 0904604435
Modlitebná SMS linka: 0904738649

10. – 13.11. **Duchovné cvičenia pre seniorov, vdovcov a vdovy.** Pozývame dôchodcov, vdovcov a vdovy na duchovné cvičenia. Exerzitátorom bude otec Ján Karas, špirituál kňazského seminára.

21. – 23.11. **Kurz Rút.** Evanjelizačný kurz, ktorý pomáha manželom posilniť, oživiť a uzdraviť ich vzťah prostredníctvom poznania a obrátenia sa k plánu Boha pre kresťanské manželstvo. Príspevok je 90 eur za manželský pár.

11. – 14.12. **Kurz prípravy na manželstvo** je práve pre vás, ak sa chystáte na svoj svadobný deň alebo o ňom ešte len uvažujete, urobte pre vašu spoločnú budúcnosť ešte niečo, čo váš vzťah posilní. Dajte vašej vysnívanej svadbe ešte jedno kritérium – kvalitnú prípravu. Viac sa o kurze prípravy na manželstvo môžete dozvedieť na www.domanzelstva.sk. Príspevok je 60 eur za osobu.

PÚTNICKÉ MIESTA

Ľutina, www.bazilikalutina.sk, 051 / 45 96 231

08.11. **Fatimská sobota** (St. Ľubovňa, Orlov) (10.00 h)

09.11. **Liturgia s modlitbami za uzdravenie** (10.00 h)

Michalovce, Bazilika Zoslania Svätého Ducha,
www.redemptoristi.nfo.sk, 056/64 221 67

01.11. **Fatimská sobota** (08.30 h.)

25.11. **Modlitby pri relikviách bl. Metoda** (16.30 h)

06.12. **Fatimská sobota** (08.30 h)

Litmanová, www.horazvir.sk, 0903 982 828,
0911 811 272, 0903 982 057, 0911 912 643

01.11. **Fatimská sobota** (modlitby za zosn.) (10.30 h)

09.11. **Malá púť** (09.00 h)

06.12. **Fatimská sobota** (10.30 h)

GR.KAT. MLÁDEŽ. PASTOR. CENTRUM

Prešov, Hurbanistov 3, gmpc@grkatpo.sk,
gmpc.grkatpo.sk, Koordinátor mladých:
Dominik Gromoš: dominik.gromos@gmail.com

Pondelok 17.45 **Študentský zbor** 20.00 **Svätá liturgia** (internát, Ul. 17. novembra)

Utorok 15.50 **Študentský ruženec** 16.30 **Svätá liturgia** (Katedrálny chrám sv. Jána Krstiteľa) 18.00 **Stretnutie pri čaji/ Projekcia filmov a beseda** (Šarišanka, Hurbanistov 3)

Streda 18.00 **Modlitbové večery a katechézy** (GTF PU)

Štvrtok 15.00 **Študentské stretnutie** (Šarišanka)

28.10. **Beseda s Ľudkou Koščovou** – *Kresťan a peniaze* (18.00 h)

04.11. **Film s besedou** – *Dvanásť rozhnevaných mužov* (host: diakon Lukáš Mitro, 18.00 h)